

MAĞDUR HAKLARI KANUNU TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Tanımlar ve Temel İlkeler

Amaç ve kapsam

MADDE 1 - (1) Bu Kanunun amacı, soruşturma veya kovuşturma aşamasında suç mağdurlarına tanınan haklar ile sağlanan hizmet ve yardımlara ilişkin esasları ve bu hizmetlerin yerine getirilmesine dair görev, yetki ve sorumlulukları düzenlemektir.

(2) Bu Kanun, soruşturması veya kovuşturması Türkiye’de yürütülen suçlar nedeniyle ortaya çıkan mağduriyetler hakkında uygulanır.

Tanımlar

MADDE 2 - (1) Bu Kanunda yer alan;

- a) Adalet Komisyonu: Adlî yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonunu,
- b) Bakanlık: Adalet Bakanlığını,
- c) Bakmakla yükümlü olunan: Suç dolayısıyla ölenin üstsoyunu, altsoyunu, kardeşini, eşini veya ölenle evlatlık bağı bulunan kişiyi,
- ç) Başkanlık: Adalet Bakanlığı Mağdur Hakları Daire Başkanlığını,
- d) Danışma Kurulu: Mağdur Hizmetleri Danışma Kurulunu,
- e) Genel Müdürlük: Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğünü,
- f) Kırılgan Grup: Cinsel suç, aile içi şiddet, terör, göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti suçu mağdurları ile çocuk, kadın, yaşlı ve engelli mağdurları,
- g) Mağdur: Suç nedeniyle fiziksel, zihinsel, ruhsal veya ekonomik olarak doğrudan zarar gören kişiyi,
- ğ) Adlî Destek Uzmanı: Daire Başkanlığı ile müdürlükler bünyesinde psikolog, pedagoğ ve sosyal çalışmacı kadrosunda çalışan görevlileri,
- h) Müdürlük: Adlî Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlüğünü, ifade eder.

Temel ilkeler

MADDE 3 - (1) Mağdurlara yönelik yardım ve destek hizmetlerinde, eşitlik, insan onuruna saygı ve dürüstlük ilkesi esastır.

(2) Mağdur, kişiliğine saygı gösterilmesini, mağduriyetinin anlaşılmasını, kendisinden özür dilenmesini ve adlî yardımda bulunulmasını her zaman isteyebilir.

(3) Bu Kanunun uygulanmasında görev alanlar, mağdura ilişkin kişisel verilerin gizliliğini korumak zorundadır. Bu bilgiler kanunların zorunlu kıldığı hâller dışında hiçbir kurum ve kişiye verilemez.

(4) Mağdurların, bu Kanundaki hizmet ve yardımlardan faydalanabilmesi için kolluğa, Cumhuriyet başsavcılığına veya müdürlüğe başvurması ve belirlenen yükümlülüklere uyması gerekir.

İKİNCİ BÖLÜM

Temel Hak ve Hizmetler

Bilgilendirilme hakkı

MADDE 4- (1) Mağdur, kanunlarla kendisine sağlanan hak ve yardımlar hakkında kolluk birimleri veya müdürlükçe bilgilendirilir ve yönlendirilir.

Korunma hakkı

MADDE 5- (1) Mağdurun, ailesinin veya birlikte yaşadığı kişilerin başvurması ve talebin ciddi bulunması halinde, suçun tekrarının veya başkaca bir suçun işlenmesinin önlenmesi için kolluk birimlerince gerekli tedbirler alınır.

(2) Tutuklu veya hükümlünün ceza infaz kurumlarından çıkmasına ilişkin bilgiler gerekli tedbirlerin alınması için İçişleri Bakanlığı ile mağdurun bulunduğu yer güvenlik birimine bildirilir.

(3) Mağdurun talebi halinde, ceza muhakemesinin zorunlu kıldığı durumlar hariç olmak üzere, soruşturma veya kovuşturma işlemlerinin yapıldığı yerlerde, şüpheli veya sanıkla mağdurun temasını önleyici tedbirlenir.

İstihdam hizmeti

MADDE 6- (1) İhtiyaçlarının bulunması ve talep etmeleri halinde, 19 uncu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen suçlardan dolayı mağdur olanlar ile mağdurun ölümü veya maluliyeti halinde bakmakla yükümlü olduğu kişilerden birine, ilgili kanunlar uyarınca istihdamda öncelik sağlanır.

(2) Kamu kurum veya kuruluşlarında çalışmakta olup, birinci fıkrada belirtilen suçlar nedeniyle yerleşim yerini değiştirmek zorunda kalan mağdurların talepleri halinde, görev yerleri değiştirilir.

(3) Özel hukuk hükümlerine tabi işletmeler ile dernek ve vakıflarda çalışmakta olup, birinci fıkrada belirtilen suçlar nedeniyle yerleşim yerini değiştirmek zorunda kalan mağdurların talepleri halinde, aynı gerçek kişilere ait başka işletmelerde, tüzel kişilerin ise merkez veya başka şubelerinde ya da bunlara ait diğer işletmelerde çalışmaları sağlanır.

Tedavi hizmeti

MADDE 7 – (1) Suç nedeniyle tedaviye ihtiyaç duyan mağdurlardan genel sağlık sigortalısı olmayan ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi kapsamına da girmeyen veya genel sağlık sigortası prim borcu sebebi ile fiilen genel sağlık sigortasından yararlanamayan ya da diğer mevzuat hükümleri gereğince tedavi yardımından yararlanma hakkı bulunmayanlar tedavi süresince 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi kapsamında gelir testine tabi tutulmaksızın genel sağlık sigortalısı sayılır.

Eğitim hakkı

MADDE 8 – (1) 19 uncu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen suçlardan dolayı yerleşim yerini veya okulunu değiştirmek zorunda kalan mağdurların talepleri halinde, kendilerinin ya da bakmakla yükümlü oldukları kişilerin eğitim gördükleri kurumların dengi okullarda eğitime devam etmeleri, ilgisine göre Milli Eğitim Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu veya yükseköğretim kurumlarınca öncelikli olarak sağlanır. Ayrıca, yeni eğitim kurumunda ihtiyaç duyulması halinde mağdura rehberlik hizmetleri verilir.

(2) Bu maddeye ilişkin usul ve esaslar Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu tarafından birlikte çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Ceza muhakemesine yönelik haklar

MADDE 9- (1) İfade ve beyanının özel ortamda alınması gerektiği veya fail ile yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen; mağdur, tanık ve suça sürüklenen çocuklar ile cinsel suç, aile içi şiddet suçu mağdurları ve kırılğan gruba mensup diğer mağdurların ifade ve beyanları özel ortamda Cumhuriyet savcısı veya hâkim tarafından adli destek uzmanı aracılığıyla alınır. Bu ifade, Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi kullanılmak suretiyle de alınabilir.

(2) Soruşturma veya kovuşturma aşamasında dava nakli veya yerleşim yeri dışında bir yere gitme zorunluluğu doğuran işlemler nedeniyle mağdurun yapmış olduğu konaklama, iaa ve ulaşım giderleri gibi zorunlu masraflar Devletçe karşılanır.

(3) Ceza soruşturması veya kovuşturmasının zorunlu kıldığı haller dışında mağdur, el konulan mallarının Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme kararı ile gecikmeden iadesini isteme hakkına sahiptir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM **Kuruluş ve Teşkilât**

Kuruluş ve teşkilat

MADDE 10– (1) Bu Kanunda belirtilen görevleri yerine getirmek üzere, Bakanlık bünyesinde Mağdur Hakları Daire Başkanlığı kurulur. Başkanlık; Daire Başkanı, yeteri kadar tetkik hâkimi, adalet uzmanı, adalet uzman yardımcısı, adlî destek uzmanı ve en az üç şubeden oluşur.

(2) Adalet komisyonu bulunan yerlerde Bakanlığa bağlı olarak Cumhuriyet başsavcılığının gözetim ve denetiminde müdürlük kurulur. İş durumu ve coğrafi konum göz önüne alınarak, adalet komisyonu bulunmayan yerlerde Genel Müdürlüğün önerisi ve Bakanlık onayı ile müdürlükler veya müdürlüğe bağlı bürolar kurulabilir. Müdürlüklerde bir müdür, yeterli sayıda adlî destek uzmanı ve yardımcı personel bulunur. İhtiyaç duyulması halinde yeterli sayıda müdür yardımcısı atanabilir. Müdürlüklerde görev yapan müdür, müdür yardımcısı ile adlî destek uzmanının her türlü özlük işlemleri Bakanlıkça, diğer personelin ise adalet komisyonlarınca yürütülür.

(3) Bakanlıkta mağdur destek ve yardım hizmetleri ile koordinasyona ilişkin danışma organı olarak Danışma Kurulu oluşturulur.

Daire Başkanlığının görevleri

MADDE 11 - (1) Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Suça sürüklenen, mağdur, tanık ya da diğer bir sıfatla adlî sisteme giren çocuklara yönelik hizmet ve politikaların geliştirilmesi ile uygulanmasına ilişkin faaliyetleri yürütmek,
- b) Adlî süreçte kadın mağdurlara ve kırılğan gruba dahil diğer mağdurlara yönelik hak ve hizmetlerin geliştirilmesine ve uygulanmasına ilişkin faaliyetleri yürütmek,
- c) Adlî desteğe ihtiyaç duyanlara uygun müdahale programları geliştirmek, tekrarlanan mağduriyetleri önleyici tedbirleri almak, bilgilendirme ve psiko-sosyal destek faaliyetlerini yürütmek,
- ç) Mağdurların adalete erişimini güçlendirmeye yönelik politikalar geliştirmek ve uygulamak,
- d) Adlî süreçte tanıklara yönelik hizmetlerin geliştirilmesine ve uygulanmasına ilişkin faaliyetleri yürütmek,
- e) Görev alanıyla ilgili kamu ya da özel kurum veya kuruluşlarla iş birliği yapmak,
- f) Ulusal veya uluslararası düzeyde bilimsel toplantılar düzenlemek, bu nitelikteki çalışmalarını teşvik etmek ve desteklemek,
- g) Kanunlarla gösterilen ve Bakanlıkça verilen benzeri işleri yapmak,

Mağdur Hizmetleri Danışma Kurulu ve görevleri

MADDE 12 - (1) Mağdur Hizmetleri Danışma Kurulu aşağıdaki üyelerden oluşur:

- a) Bakanlık Müsteşarı veya görevlendireceği müsteşar yardımcısı.
- b) Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı.
- c) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı.

- ç) İçişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı.
- d) Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı.
- e) Sağlık Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı.
- f) Ceza İşleri Genel Müdürü.
- g) Türkiye Barolar Birliği Başkan Yardımcısı.
- ğ) Üniversitelerin ilgili bölümlerinden Yükseköğretim Kurulunca görevlendirilecek bir öğretim üyesi.
- h) Türkiye İş Kurumu Genel Müdürü.
- ı) Mağdur Hakları Daire Başkanı.
- (2) Bakanlık Müsteşarı veya görevlendireceği müsteşar yardımcısı Kurula başkanlık yapar. Kurul, her takvim yılında en az bir defa toplanır. Başkan, gerekli gördüğü hâllerde Kurulu her zaman toplantıya çağırabilir.
- (3) Kurulun sekretarya hizmetleri Başkanlık tarafından yürütülür.
- (4) Kurulun görevleri şunlardır:
 - a) Mağdur destek ve yardım hizmetlerine ilişkin temel ilkeleri belirlemek, öneri niteliğinde kararlar almak ve bu kararları ilgili kurum ve kuruluşlara iletme.
 - b) Başkanlık tarafından hazırlanan müdürlüklerin yıllık faaliyetlerine ilişkin raporlarda belirlenen sorunların çözümüne ilişkin önerilerde bulunmak.
 - c) Başkanlığın görevleri ile ilgili olarak uygulamada yaşanan sorunların çözümüne yönelik mevzuat önerileri geliştirmek.
 - ç) Kanunla verilen diğer görevleri yapmak.

Müdürlüğün yetki alanı ve görevleri

MADDE 13- (1) Müdürlüklerin yetki alanı adalet komisyonunun, adalet komisyonu bulunmayan yerlerde kurulan müdürlükler ile büroların yetki alanı ise buldukları ilçenin yargı çevresi ile sınırlıdır.

(2) Müdürlüğün görevleri şunlardır:

- a) Mağdurları kendilerine tanınan haklar ve yardımlar konusunda bilgilendirmek ve yönlendirmek,
- b) Adli desteğe ihtiyaç duyanlara uygun müdahale programları geliştirmek, mağduriyetleri önleyici tedbirler almak ve psiko-sosyal destek faaliyetlerini yürütmek.
- c) Bu Kanun kapsamında suç mağdurlarına maddi yardım yapılmasına ilişkin işlemleri yürütmek.
- ç) Adli süreçte görev alan adli destek uzmanlarının etkin, verimli ve koordineli şekilde çalışmalarını sağlamak.
- d) Mağdurların adalete erişiminin güçlendirilmesine yönelik faaliyetler yürütmek.
- e) Mağdurlara yönelik hizmet sunan kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak.
- f) Çocuk teslimi ile çocukla kişisel ilişki kurulmasına ilişkin kararları yerine getirmek.
- g) Kanunlarla veya Bakanlıkça verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Müdürlüğe, müdür yardımcılığına ve adli destek uzmanlığına atama

MADDE 14- (1) Adli destek uzmanı olarak çalışan, mesleğin niteliklerini taşıyan ve en az beş yıl görev yapan personel arasından Bakanlıkça yapılacak yazılı ve mülakat sınavında başarılı olanlar müdür ve müdür yardımcılığına atanır.

(2) En az dört yıllık lisans eğitimi veren fakülte ve yüksekokullar ile bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca kabul edilen yurtiçi veya yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarının çocuk gelişimi, psikoloji, psikolojik danışma ve rehberlik, sosyal hizmetler bölümlerinden mezun olan kişiler arasından pedagoğ, psikoloğ ve sosyal çalışmacı atanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Kırılgan Gruplara Yönelik Hizmetler

Müdürlükçe sunulacak hizmetler

MADDE 15– (1) Soruşturma ve kovuşturma evresinde, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 236 ncı maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında yer alan veya bu madde kapsamında hizmet sunulmasına ihtiyaç duyulduğu ilgili Cumhuriyet savcısı veya hâkim tarafından değerlendirilen kırılgan gruba dâhil olan mağdurlara adlî destek uzmanı görevlendirmek suretiyle sunulacak hizmetler şunlardır:

a) Mağdurun veya Cumhuriyet savcısı ya da hâkimin talebi üzerine ifadesi alınmadan önce kaygı düzeyini düşürmek amacıyla mağdura içinde bulunduğu ortamı, ilgili kişileri ve süreci açıklamak ve mağdurun ifadesi alınırken yanında bulunmak.

b) Cumhuriyet savcısı tarafından ifadesi alınırken veya duruşmada dinlenirken mağdurun rahat ifade verebilmesi için gerekli tedbirlerin alınmasını Cumhuriyet savcısı veya hâkime iletmek.

c) Cumhuriyet savcısı veya hâkimin isteği üzerine sosyal inceleme raporu hazırlamak.

ç) İhtiyaç duyan mağdurlara talepleri halinde psiko-sosyal sorunlarının çözümünde danışmanlık yapmak.

(2) Mağdurun ölümü veya gerekli görülmesi halinde bu hizmetler suçtan zarar görenlere de sağlanabilir.

(3) Soruşturma veya kovuşturma sürecinin tamamlanmasından sonra destek ihtiyacı devam eden mağdur ilgili kuruma yönlendirilir.

(4) Müdürlüğe başvuruda bulunan ve korunma ihtiyacı olan çocuk ve kadınlar, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının taşra birimine bildirilir.

Çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair hizmetler

MADDE 16– (1) Çocuk teslimi veya çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararı, yükümlüsü tarafından rızasıyla yerine getirilmediği takdirde diğer taraf veya vekili, çocuğun oturduğu yer adlî destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğüne başvurabilir. Talebi alan müdürlük, teslim yükümlüsüyle irtibat kurarak belirlenen gün ve saatte kararda belirtilen koşullarda, herhangi bir işlem veya ihtara gerek kalmaksızın çocuğun bulunduğu adreste, müdürlükte veya belirlenen başka bir yerde karşı tarafa teslimini ister.

(2) Birinci fıkra kapsamında yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde talep üzerine müdürlükçe, mümkünse tarafların veya vekillerinin katılımıyla kararın uygulanmasını göstermek amacıyla bir plan hazırlanır. Bu planda çocuğun yüksek yararı ve sürecin çocuğun psikolojisine etkisi esas alınarak karar kapsamında tarafların hak, yükümlülük ve sorumlulukları ile plana uyulmaması durumunda uygulanacak yaptırımlar yer alır. Plan aile hâkiminin onayına sunulur ve onaylanmış plan hazır olmayan tarafa tebliğ edilir.

(3) Taraflar herhangi bir işlem veya ihtara gerek kalmaksızın yükümlülüklerini plana uygun olarak yerine getirmek zorundadır. Aksi takdirde diğer tarafın talebi üzerine müdürlük tarafından planın gereği zorla yerine getirilir.

(4) Zorla yerine getirme işlemleri adlî destek uzmanları tarafından yürütülür. Adlî destek uzmanı bulunmayan yerlerde bu işlemler, adalet komisyonunca görevlendirilen memurlar tarafından sosyal çalışmacı, pedagoğ, psikolog veya çocuk gelişimcisi gibi bir uzmanın, bunların bulunmadığı yerlerde bir eğitimcinin hazır bulundurulması suretiyle yerine getirilir. Adlî destek uzmanı veya görevlendirilen memur, bu fıkra kapsamındaki görevlerini yerine getirirken gerekirse kolluktan yardım alabilir. Kolluk birimleri bu konudaki talepleri derhal yerine getirmek zorundadır.

(5) Çocuk teslimi veya çocukla kişisel ilişki kurulması sırasında talep eden taraf hazır bulunur. Ancak, adli destek uzmanı veya görevlendirilen memurun gerekli görmesi halinde bu işlem, talep eden tarafın yokluğunda da yapılabilir.

(6) Bu madde kapsamında başka yer müdürlüğüne yapılan başvurular derhal çocuğun oturduğu yer müdürlüğüne gönderilir.

(7) Müdürlük tarafından bu madde kapsamında yapılan iş ve işlemler hakkındaki şikayetler, aile mahkemesince 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 16 ilâ 18 inci maddeleri kıyasen uygulanmak suretiyle karara bağlanır.

(8) Çocuk teslimi veya çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararı kapsamında hazırlanan plana aykırı hareket edenler ile planın yerine getirilmesini engelleyenler, şikâyet üzerine, altı aya kadar tazyik hapsi ile cezalandırılır. Hapsin tatbikine başlandıktan sonra planın gereği yerine getirilirse, kişi tahliye edilir; ancak kişi bu hükümden bir defadan fazla yararlanamaz. Bu fiil sebebiyle açılan davalar aile mahkemesinde görülür ve İcra ve İflas Kanununun 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353 ve 354 üncü maddelerinde düzenlenen yargılama usulüne ilişkin hükümler uygulanır. Aile mahkemesinin kararına itiraz edilmesi halinde mahkeme, itirazı incelemesi için dosyayı o yerde aile mahkemesinin birden fazla dairesinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisini izleyen daireye, son numaralı daire için birinci daireye, o yerde aile mahkemesinin tek dairesi bulunması hâlinde en yakın aile mahkemesine gönderir. İtiraz incelemesi neticesinde verilen karar kesindir.

(9) Velayete sahip ana veya babanın, plandaki yükümlülüğü haklı bir sebep olmaksızın birden fazla yerine getirmemesi halinde çocuğun menfaati dikkate alınarak velayet sahibi değiştirilebileceği gibi, durum ve koşullara göre velâyet kaldırılarak çocuğa vasi de atanabilir. Mahkeme, çocuk ile kişisel ilişkiyi düzenleyen kararında bu hususu taraflara ihtar eder.

(10) Bu madde kapsamında yapılan giderler, Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanır. Daire dışında yerine getirilen işlemleri yürüten adli destek uzmanları ile görevlendirilen memurlara 8/5/1991 tarihli ve 3717 sayılı Adli Personel ile Devlet Davalarını Takip Edenlere Yol Gideri ve Tazminat Verilmesi ile 492 sayılı Harçlar Kanununun Bir Maddesinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanunun 2 nci maddesi uyarınca ödeme yapılır.

Cinsel suç mağdurlarına yönelik hizmetler

MADDE 17- (1) Sağlık Bakanlığınca, cinsel suç mağdurlarının tekrarlanan mağduriyetini önlemek, adli ve tıbbî işlemlerin bu alanda eğitilmiş kişilerden oluşan bir merkezde ve tek seferde gerçekleştirilmesini temin etmek üzere adalet komisyonu bulunan yerlerde özel merkezler kurulur.

(2) Merkezlerin, bölgelerin coğrafi durumları ve iş yoğunluğu göz önünde tutularak adalet komisyonu bulunan yerlerde kurulmamasına ya da bulunmayan yerlerde kurulmasına Bakanlığın görüşü alınmak suretiyle karar verilebilir.

(3) Bu merkezlerde Sağlık Bakanlığı personeli ve diğer kurumlardan ihtiyaç duyulan uzman veya personel görevlendirilir. Sağlık Bakanlığının bu konudaki talepleri, ilgili kurum ve kuruluşlarca öncelikle yerine getirilir. Bu şekilde görevlendirilenlerin aylık, ödenek, her türlü zam ve tazminatları ile diğer malî ve sosyal hak ve yardımları kendi kurumlarından ödenmeye devam olunur.

(4) Cinsel suç mağdurlarının ifadesi bu merkezlerde Cumhuriyet savcısı tarafından uzmanlar aracılığıyla alınır. Mağdurun rızasının bulunması halinde ifade sırasındaki görüntü ve sesleri kayda alınır. Mağdur çocukların ifadesinin alınmasında bu kayıt zorunludur. Maddi gerçeğin ortaya çıkartılması açısından zorunluluk bulunan haller dışında soruşturma ve kovuşturmada mağdurun ifadesi yeniden alınmaz, bu merkezde alınan ifade ile yetinilir.

(5) Cinsel suç mağdurlarının beden muayenesi ile vücuttan örnek alınması işlemleri adli tıp uzmanı veya yokluğu halinde uzman hekim tarafından bu merkezlerde yapılır.

(6) Merkezin, suçun işlendiği yer Cumhuriyet başsavcılığının yetki alanı dışında bulunması hâlinde, Cumhuriyet savcısı merkezin bulunduğu yere giderek mağdurun ifadesini alabileceği gibi, merkezin bulunduğu yer Cumhuriyet savcısından da ifadenin alınmasını isteyebilir.

(7) Maddi gerçeğin ortaya çıkartılması açısından mağdurun yeniden ifadesinin alınmasında zorunluluk bulunması halinde bu ifade, mağdur ile şüpheli veya sanığın aynı ortamda bulunmayacağı şekilde uzman aracılığıyla alınır.

(8) Mağdurların ifadeleri bu özel merkezlerde Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi kullanılmak suretiyle de alınabilir.

(9) Gerekli standartları sağlamaları halinde üniversiteler bünyesinde kurulan merkezlerde de bu hizmetler sunulabilir.

(10) Bu merkezlerin kuruluşuna, standartlarına, işleyişine, hizmet sunumuna, denetimine, personelin görevlendirilmesine, eğitimine, görev ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esaslar Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı tarafından birlikte çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Kırılğan gruplara yönelik diğer tedbir ve hizmetler

MADDE 18- (1) Kırılğan gruba mensup olup haklarında diğer kanunlarca koruyucu ve destekleyici tedbir kararı verilemeyen mağdurlar hakkında koruyucu ve destekleyici tedbirler, re'sen ya da kolluk veya Cumhuriyet başsavcılığının bildirimine üzerine mülki idare amirince alınır.

BEŞİNCİBÖLÜM

Maddi Yardımlar

Maddi yardım ve koşulları

MADDE 19-(1)Suç mağdurları veya ölümü halinde bakmakla yükümlü olduğu kişiler, suç nedeniyle oluşan mağduriyetlerinin giderilmesi için Devlet tarafından maddi yardım sağlanmasını aşağıdaki koşulların varlığı hâlinde isteyebilirler:

a) Mağdurun Türk vatandaşı olması.

b) Mağdurun yabancı uyruklu olması hâlinde, karşılıklılık ilkesinin bulunması veya eylem tarihinde Türkiye'de en az üç yıldır oturma iznine bağlı olarak ikamet ediyor olması.

c) Mağdurun ihtiyaç sahibi olması.

(2) Yardım aşağıda belirtilenlere yapılır:

a) Kasten öldürme suçu sonucu ölen kişinin bakmakla yükümlü olduğu kişiler.

b) Kasten öldürme suçuna teşebbüs veya kasten yaralama suçu sonucunda neticesi sebebiyle ağırlaşmış biçimde yaralanan mağdur.

c) Cinsel saldırı ve cinsel istismar suçu mağduru.

ç) Neticesi sebebiyle ağırlaşmış işkence suçu nedeniyle yaralanan mağdur.

d) Kasten yaralama, işkence, cinsel saldırı veya cinsel istismar suçu sonucunda ölen mağdurun bakmakla yükümlü olduğu kişiler.

(3) Göçmen kaçakçılığı veya insan ticareti suçu mağduru Türk vatandaşı olmayanlar ile sığınmacı statüsü kazanmış veya bu statüyü kazanmak için başvuruda bulunmuş çocuklar ve Türk vatandaşlığı için başvurmuş çocuklar hakkında birinci fıkranın (b) bendinde yer alan koşul aranmaz.

(4) Failin yakalanamaması veya belli olmaması ya da mağdurun elinde olmayan herhangi bir nedenle fail hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılamaması durumlarında da yardım istenebilir.

Yardımanın kapsamı ve miktarının belirlenmesi

MADDE 20- (1) Suç sebebiyle yaralanma, sakatlanma, malûllük ve ölüm hâllerinde;

a) Yaralananlara yaralanma derecesine göre, brüt asgari ücretin dört katına kadar,

b) Sakatlananlara sakatlık derecesine göre, brüt asgari ücretin onbeş katına kadar,

c) Hayatını başkasının yardım ve desteğiyle sürdürebilecek derecede malûl olanlara toplam brüt asgari ücretin otuz katına kadar,

ç) Ölenin kanunen bakmakla yükümlü olduğu kişilere toplam brüt asgari ücretin on katına kadar,

d) Cinsel saldırı veya cinsel istismar suçlarının nitelikli veya psikolojik tedavi gerektiren hallerinde mağdura brüt asgari ücretin dört katına kadar, nakdî ödeme yapılır.

(2) Yardım miktarı, mağdurun beyanı ile meslekî, malî, ekonomik ve sosyal durumu hakkında gerekli araştırmalar yapılarak toplanan bilgi ve belgeler dikkate alınmak suretiyle, belirlenen tarifeye göre tespit edilir.

(3) Yardımın belirlenmesinde, olayın niteliğine göre;

a) Yaralanan, sakatlanan veya hayatını başkasının yardım ve desteği ile sürdürebilecek derecede malûl olanların bakım, tedavî ve protez giderleri,

b) Mağdurun ölümü hâlinde, ölüm gerçekleşene kadar yapılan tedavî ve cenaze giderleri,

de dikkate alınır.

(4) Manevî zararlar, yardım kapsamına dâhil değildir.

(5) Acele hallerde brüt asgari ücretin yarısına kadar nakdi ödeme yapılabilir. Ödenen miktar, birinci fıkra uyarınca yapılan yardımdan mahsup edilir.

Yardım miktarının azaltılması veya istemin reddi

MADDE 21- (1) Yardım kurulu hakkaniyet ilkesi çerçevesinde yardım istemini;

a) Mağdurun, suçun ortaya çıkarılması, faile karşı ceza soruşturması yapılması gibi konularda kendisinden beklenen yardımda bulunmaması,

b) Suçun mağdurun haksız fiili neticesinde meydana gelmesi,

c) Mağdurun malî durumunun kendisine yardım edilmesini gerektirmemesi, hâllerinde kısmen kabul edebilir veya tümüyle reddedebilir.

(2) Çocuklar hakkında yardım miktarının tespitinde birinci fıkranın (a) ve (b) bentleri uygulanmaz.

(3) Mağdura sosyal güvenlik kuruluşları, sosyal yardımda bulunan sandıklar veya sigorta şirketleri ile başkaca bir kaynaktan ödeme veya yardım yapılıp yapılmadığı hususu araştırılır ve yardım miktarının belirlenmesinde dikkate alınır. Bu şekilde yapılan ödeme ve yardım ile mağduriyetin telafi edilmesi durumunda mağdura yardım yapılmaz.

Rücu hakkı ve yardımın geri alınması

MADDE 22- (1) Devlet, mağdura ödenmiş olan yardım miktarı kadar suç failine genel hükümlere göre rücu eder.

(2) Koşulları bulunmadan yapılan yardımlar ilgiliden geri alınır.

Yardım kurulunun oluşumu ve çalışma usulü

MADDE 23- (1) Bu Kanunda yardım kuruluna verilen görevleri ifa etmek üzere müdürlük bulunan yerlerde, Cumhuriyet başsavcısı veya görevlendireceği Cumhuriyet savcısının başkanlığında defterdar veya mal müdürü ya da yardımcıları ile adlî destek ve mağdur hizmetleri müdüründen oluşan yardım kurulu kurulur.

(2) Bu Kanun uyarınca yapılacak maddi yardımlara kurul tarafından karar verilir.

(3) Yardım kurulunun sekretarya hizmetleri müdürlük tarafından yerine getirilir.

(4) Yardım kurulu tüm üyelerin katılımıyla ayda bir toplanır. Başkanın çağrısı üzerine kurul her zaman toplanabilir. Kurul üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar alır.

(5) Kurul, gerekli gördüğü hâllerde uzmanlardan yararlanabilir.

(6) Kurul, yardım koşulları ve miktarının belirlenmesi amacıyla gerekli araştırma ve incelemeyi re'sen yapabilir. Gerekli bilgi ve belgeleri ilgili kurum ve kuruluşlardan isteyebilir.

(7) Kurul tarafından verilen kararlar, mağdura maddi yardım verebilecek Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı ile diğer kurum ve kuruluşlara bildirilir.

(8) Yardım kurulunun başkan ve üyeleri; kendilerinin, eşlerinin ve üçüncü derece dahil kan ve kayın hısımları ile vekili, vasisi ya da kayyımı oldukları kişiler ve aralarında evlatlık bağı bulunan kişilerle ilgili kurul toplantılarına katılamazlar.

Başvuru usulü ve acele hallerde yardım

MADDE 24- (1) Yardım istemi, soruşturma veya kovuşturmanın yürütüldüğü yerdeki yardım kuruluna verilecek bir dilekçeyle yapılır. Sözlü istekler tutanakla tespit edilir. Soruşturma veya kovuşturmanın yürütüldüğü yer dışındaki başvurular yetkili yardım kuruluna gönderilir.

(2) Dilekçede, yardım istemine dayanak teşkil eden olayların özetinin, mağduriyetin dayandığı nedenlerin, delillerin ve istenilen yardım miktarı ile mağdurun varsa sigorta ve sosyal güvencesine ilişkin bilgilerin gösterilmesi zorunludur.

(3) Acele hallerde geçici maddi yardım yapılmasına birinci ve ikinci fıkra uyarınca başvuru yapıldıktan sonra hazırlanacak dosya üzerinden müdürün görüşü alınarak Cumhuriyet başsavcısı veya görevlendireceği Cumhuriyet savcısı tarafından en geç üç iş günü içinde karar verilir.

(4) Yardım isteminde bulunma hakkı, suçun işlendiği tarihten itibaren bir yıl geçmekle düşer. Mağdurun çocuk olması durumunda süre, onsekiz yaşın bittiği günden itibaren işlemeye başlar.

Karar verme süresi ve kararın yerine getirilmesi

MADDE 25- (1) Kurul başvuru tarihinden itibaren üç ay içinde karar vermek zorundadır. Bu süre zorunlu hâllerde kurul kararı ile en fazla üç ay uzatılabilir. Karar, ilgisine 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu süre sonunda karara bağlanmamış talepler reddedilmiş sayılır.

(2) Yardım talebinin kabulüne ilişkin kararlar Cumhuriyet başsavcılığı tarafından derhal yerine getirilir.

ALTINCI BÖLÜM

Malî ve Son Hükümler

Mali Hükümler

MADDE 26- (1) Bu Kanunun hükümlerine göre ödenecek olan yardımlar ve diğer giderler için her yıl Adalet Bakanlığı bütçesine yeterli ödenek konulur.

(2) Bu Kanun kapsamında mağdurlara sağlanan maddi yardımların finansmanına katkı sağlamak üzere mahkumiyetle sonuçlanan davalarda çocuklar hariç her hükümlüden ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren suçlarda yüz Türk Lirası, asliye ceza mahkemesinin görev alanına giren suçlarda seksen Türk Lirası katkı payı alınır. Bu para yargılama giderleri ile birlikte 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

(3) Bu madde uyarınca öngörülen katkı payı her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır. Bu suretle katkı payının hesabında bir Türk Lirasının küsuru dikkate alınmaz.

(4) Bu Kanunun uygulanması ile ilgili olarak yapılacak başvurular, bildirimler, düzenlenecek belgeler, resmî mercilerce ve noterlerce yapılacak işlemler ile ödenen yardımlar her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır.

Gönüllü çalışanlar

MADDE 27-(1) Mağdurlara yardım ve destek hizmetlerinde bu Kanunda belirtilen ilkeler gözetilerek gönüllü kişilerden yararlanılabilir.

(2) Müdürlüklerde gönüllü çalışanlara görev, yetki ve sorumluluk yönünden kamu görevlilerine ilişkin hükümler uygulanır.

(3) Müdürlüklerde gönüllü çalışan kişilere karşı görevleri nedeniyle işlenen suçlar hakkında kamu görevlilerine karşı işlenen suçlara ilişkin hükümler, bu şekilde çalışanların görevleri nedeniyle işledikleri suçlar hakkında ise 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanır. Görevleri sebebiyle işlemiş oldukları suçlarla ilgili olarak soruşturma izni adalet komisyonu başkanı tarafından verilir.

(4) Gönüllü çalışanlara, talepleri üzerine fiilen çalıştıkları her gün için ulaşım ve iâşe giderleri karşılığı olarak yapılacak günlük ödeme tutarı ve tüm gönüllülere ödeme yapılabilecek yıllık toplam gün sayısı bütçe kanunlarıyla belirlenir. Bu ödemelerden herhangi bir vergi ve kesinti yapılmaz.

Belediyelerce yapılacak destek hizmetleri

MADDE 28- (1) Belediyeler mağdurlara yönelik her türlü ekonomik ve sosyal desteği öncelikli olarak sağlar.

(2) Belediyeler mağdur hizmetlerinin sunulacağı yerler tahsis edebilir, hizmet binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir.

Eğitim

MADDE 29- (1) Başkanlıkta ve müdürlüklerde çalışan görevliler ile ihtiyaç duyulması halinde gönüllü çalışanlara Bakanlıkça eğitim verilir.

(2) Bakanlıkça üniversitelerin ilgili birimleri ile mağdur hakları alanına ilişkin sertifika veya yüksek lisans gibi eğitim programları geliştirmek üzere işbirliği yapılabilir. Bu eğitim programlarına katılan kişilere mağdur hizmetleri alanında gönüllü veya hizmet alınan kurumlarda çalışmada öncelik verilir.

(3) Üniversitelerin ilgili fakülteleri, Polis Akademisi, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, Türkiye Adalet Akademisi, Adalet Eğitim Merkezleri ve milli eğitim ders müfredatı ile Türkiye Barolar Birliği staj müfredatına mağdur haklarına ve mağdura yaklaşıma yönelik eğitim programları konulur.

Denetim

MADDE 30-(1) Müdürlüklerin ve yardım kurullarının denetimleri, adalet müfettişleri tarafından yapılır.

Yönetmelik

MADDE 31 - (1) Daire Başkanlığı, Danışma Kurulu ve müdürlüklerin teşkilât, görev, çalışma, disiplin ve denetimine, gönüllü çalışmaya, mağdurlara yapılacak yardımlara ilişkin esas ve usûller ile Müdür, müdür yardımcısı, uzman ve diğer çalışanların sınav, atama, nakil, sicil, disiplin ve benzeri özlük işlemlerine ilişkin usûl ve esaslar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde Bakanlıkça hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.

(2) Bu kanunun beşinci bölümünde düzenlenen maddi yardım ve maddi yardıma dair çıkarılacak tarifeye ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelik ile düzenlenir.

Kadrolar

MADDE 32 – (1) Ekli (1), (2) ve (3) sayılı listelerde yer alan kadrolar ihdas edilerek 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) ve (II) sayılı cetvelin Adalet Bakanlığına ait bölümüne eklenmiştir.

Yürürlükten kaldırılan ve değiştirilen hükümler

Madde 33- (1) 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 25, 25/a, 25/b ve 341 inci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun 49 uncu maddesinin birinci fıkrasının son cümlesinde yer alan "engellilerin" ibaresi "engelliler ile Mağdur Hakları Kanunundan yararlanan ve iş gücü piyasasına kazandırılmaları güç olan mağdurların" şeklinde değiştirilmiştir.

(3) 9/1/2003 tarihli ve 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanunun;

a) 5 inci maddesinin başlığı "Uzmanlardan yararlanma" şeklinde ve birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"1. Davanın esasına girilmeden önce veya davanın görülmesi sırasında, mahkemece istenen konular hakkında taraflar arasındaki uyuşmazlık nedenlerine ilişkin araştırma ve inceleme yapmak ve sonucunu bildirmek,

2. Mahkemenin gerekli gördüğü hallerde duruşmada hazır bulunmak, istenilen konularla ilgili çalışmalar yapmak ve görüş bildirmek,

3. Mahkemece verilecek diğer görevleri yapmak,

Üzere psikolog, pedagoğ ve sosyal çalışmacılardan yararlanılır."

b) 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "atanan uzmanlardan biri veya birkaçı görevlendirilebilir." ibaresi "görevlendirilen uzmanlardan yararlanılabilir." şeklinde değiştirilmiştir.

(4) 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun;

a) 30 uncu maddesinin başlığına "Engelli" ibaresinden sonra gelmek üzere ", mağdur", birinci fıkrasının birinci cümlesine "engelli," ibaresinden sonra gelmek üzere "yüzde iki mağdur;" ve "engelli" ibaresinden sonra ", yüzde iki mağdur" ibaresi, altıncı fıkrasının birinci cümlesine "tabi engelli sigortalılar" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve mağdurlar", "kontenjan fazlası engelli" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve mağdur", "yükümlü olmadıkları halde engelli" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve mağdur", "her bir engelli" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve mağdur" ibaresi, yedinci fıkrasına "engellilerin" ibaresinden sonra gelmek üzere ", mağdurların" ve "Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü," ibaresinden sonra gelmek üzere "Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü," ibaresi eklenmiştir.

b) 101 inci maddesinin başlığına "Engelli" ibaresinden sonra gelmek üzere", mağdur" ibaresi, birinci fıkrasına "olarak engelli" ve "her engelli" ibarelerinden sonra gelmek üzere ", mağdur" ibareleri eklenmiştir.

(5) 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 236 ncı maddesinin üçüncü fıkrasının son cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

(6) 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun;

a) 32 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "sosyal çalışma görevlilerine ve" ibaresi madde metninden çıkarılmış ve ikinci fıkrasında yer alan "atananların," ibaresi "görevlendirilenlerin," şeklinde değiştirilmiştir.

b) 33 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "atanır. Atamada;" ibaresi "görevlendirilir. Görevlendirmede;" şeklinde; ikinci fıkrasında yer alan "atanan ve bu Kanun kapsamındaki tedbirleri uygulayan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunda görevli" ibaresi "görevlendirilen veya bu Kanun kapsamındaki tedbirleri uygulayan" şeklinde değiştirilmiştir.

c) 39 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "mahkeme nezdindeki" ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

(7) 3/7/2005 tarihli ve 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanununun;

a) 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi ile 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

b) 17 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan "suçtan zarar gören kişilerin karşılaştıkları sosyal ve ekonomik sorunların çözümü ile" ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

(8) 31/5/2006 tarih ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 60 ıncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Mağdur Hakları Kanunu hükümlerine göre suç mağduru sayılan kişilerden genel sağlık sigortalısı olmayan ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi kapsamına da girmeyen veya genel sağlık sigortası kapsamında olup sağlık yardımlarından yararlanamayanlar, tedavi süresince gelir tespiti yapılmaksızın birinci fıkranın (c) bendinin (1) numaralı alt bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılır."

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Müdürlüklerin araç, gereç ve diğer ihtiyaçları bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde satın alma veya kiralama yoluyla sağlanır, bu amaçla Bakanlık bütçesine yeteri kadar ödenek aktarılır.

(2) Kuruluşunda müdür ve müdür yardımcısı ihtiyacını karşılamak üzere, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde, müdürlüklere; hukuk, siyasal bilgiler ve eğitim bilimleri fakülteleri ile fakülte ve yüksek okulların kamu yönetimi, sosyal hizmetler, sosyoloji, psikoloji gibi dört yıllık eğitim veren bölümlerinden mezun, olumlu sicil almış, mesleğin niteliklerini taşıyan ve adliyede en az beş yıldan beri görev yapmakta olan personelden Bakanlıkça yazılı ve mülakat sınavından başarılı olanlar arasından atama yapılır. Atamalarda aile ve çocuk mahkemelerinde çalışan uzmanlara öncelik verilir.

(3) Bu Kanun kapsamında müdürlüklerin kurulması ile birlikte aile, çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemelerinde çalışan uzmanlar müdürlük bünyesine atanmış sayılır.

(4) Bu Kanunun Beşinci Bölümünde yer alan suç mağdurlarına maddi yardım yapılmasına ilişkin hükümleri, 31/12/2019 tarihinden sonra işlenen suçlar bakımından uygulanır.

Yürürlük

Madde 34- (1) Bu Kanunun;

- a) 16 ncı maddesi ile 33 üncü maddesinin birinci fıkrası 1/1/2019 tarihinde,
 - b) Diğer hükümleri yayımı tarihinde,
- yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 35- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(I) SAYILI LİSTE
(II) SAYILI CETVEL

KURUMU: ADALET BAKANLIĞI
TEŞKİLATI: MERKEZ

İHDAS EDİLEN KADROLARIN (MESLEK MENSUPLARI)			
Unvanı	Derecesi	Kadro Adedi	Toplam
Mağdur Hakları Daire Başkanı	1	1	1
Tetkik Hâkimi	1	2	2
Tetkik Hâkimi	2	2	2
Tetkik Hâkimi	3	3	3
TOPLAM		8	8

(2) SAYILI LİSTE
(1) SAYILI CETVEL

KURUMU: ADALET BAKANLIĞI
TEŞKİLATI: MERKEZ

İHDAS EDİLEN KADROLARIN				
Sınıfı	Unvanı	Derecesi	Serbest Kadro Adedi	Toplam
GİH	Şube Müdürü	2	1	1
GİH	Şube Müdürü	3	2	2
GİH	Şube Müdürü	4	2	2
SH	Pedagog	5	2	2
SH	Pedagog	6	2	2
SH	Pedagog	7	2	2
SH	Sosyal Çalışmacı	5	2	2
SH	Sosyal Çalışmacı	5	2	2
SH	Sosyal Çalışmacı	5	2	2
SH	Psikolog	5	2	2
SH	Psikolog	6	2	2
SH	Psikolog	7	2	2
SH	Sosyolog	5	1	1
SH	Sosyolog	6	1	1
GİH	Bilgisayar İşletmeni	7	2	2
GİH	Bilgisayar İşletmeni	8	2	2
GİH	Bilgisayar İşletmeni	9	3	3
GİH	Bilgisayar İşletmeni	10	3	3
YH	Hizmetli	10	1	1
YH	Hizmetli	11	1	1
TOPLAM			37	37

(3) SAYILI LİSTE
(1) SAYILI CETVEL

KURUMU: ADALET BAKANLIĞI
TEŞKİLATI: TAŞRA

İHDAS EDİLEN KADROLARIN				
Sınıfı	Unvanı	Derecesi	Serbest Kadro Adedi	Toplam
GİH	Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürü	1	35	35
GİH	Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürü	2	35	35
GİH	Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürü	3	35	35
GİH	Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürü	4	35	35
GİH	Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürü	5	20	20
GİH	Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdür Yardımcısı	3	20	20
GİH	Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdür Yardımcısı	4	20	20
GİH	Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdür Yardımcısı	5	20	20
GİH	Bilgisayar İşletmeni	3	80	80
GİH	Bilgisayar İşletmeni	4	80	80
GİH	Bilgisayar İşletmeni	5	80	80
GİH	Bilgisayar İşletmeni	6	80	80
GİH	Bilgisayar İşletmeni	7	80	80
GİH	Bilgisayar İşletmeni	8	80	80
GİH	Bilgisayar İşletmeni	9	80	80
GİH	Bilgisayar İşletmeni	10	80	80
SH	Pedagog	5	50	50
SH	Pedagog	6	50	50
SH	Pedagog	7	50	50
SH	Pedagog	8	50	50
SH	Psikolog	5	50	50
SH	Psikolog	6	50	50
SH	Psikolog	7	50	50
SH	Psikolog	8	50	50
SH	Sosyal Çalışmacı	5	100	100
SH	Sosyal Çalışmacı	6	100	100
SH	Sosyal Çalışmacı	7	100	100
SH	Sosyal Çalışmacı	8	100	100
YH	Hizmetli	8	30	30
YH	Hizmetli	9	30	30
YH	Hizmetli	10	30	30
YH	Hizmetli	11	30	30
YH	Hizmetli	12	30	30
TOPLAM			1810	1810

GENEL GEREKÇE

Ceza muhakemesi diyalektiğinde, her suçun öncelikli olarak toplumu huzursuz ettiği, bu nedenle asıl mağdurun devlet olduğu varsayımının bir yansıması olarak mağdur, yüzyıllar boyunca göz ardı edilmiştir. Bugün gelinen noktada artık bu kabul geçerliliğini yitirmiştir.

Yargılama sonucunda sanığın mahkûm edilmiş olması tek başına mağduru tatmin etmemektedir. Bunun yanı sıra, mağdur kendisine yöneltilen eylemin doğurduğu sonuçların da mümkün olduğunca ortadan kaldırılmasını ve uğradığı zararın telafi edilmesini beklemektedir. Modern dünyada mağdur hakları alanında atılan yeni adımlar daha çok bu beklentiye karşılama amacına yöneliktir. Günümüz ceza hukuku sisteminde cezalandırıcı adalet anlayışından onarıcı adalet anlayışına geçiş sağlanmış ve bu doğrultuda mağdurun maddi ve manevi zararlarının telafi edilmesi anlayışı ön plana çıkmıştır.

Ceza hukukunda 1950’li yıllardan itibaren, suç mağdurlarının haklarına da yer verilmesi gerektiği kabul edilmeye başlanmıştır. Mağdurun hakkını, hukuk mahkemelerinde elde etmeye çalışmasının yanında, daha etkin ve hızlı bir takım önlem ve usullerle alabilmesi öngörülmüştür. Günümüzde ise, “sosyal devlet ilkesi”ne uygun olarak, suç mağdurlarının daha etkin, kapsamlı, hızlı, güvenli ve az masraflı bir biçimde ek bir korumaya kavuşturulması amacıyla yeni sistemler geliştirilmiştir.

Ayrıca, temel insan hakları arasında yer alan ve hukukun üstünlüğü ilkesinin önemli bir parçasını oluşturan adalete erişim konusu, mağdurlar açısından özellikle de kırılgan grupta yer alan çocuklar açısından çok daha fazla önem arz etmektedir. Toplum içerisinde desteklenmesi gereken çocukların adli süreçte de desteklenmesi ve adalete erişim hakkından eşit olarak yararlanmaları için yasal, kurumsal, yapısal, sosyo-ekonomik ve kültürel alanda pek çok tedbir alınmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Adalete erişilebilirliğin sağlanması için alınan bu tedbirler hak arama mekanizmalarının güçlendirilmesi ile hak arama yolları hakkında belirtilen kesimlerin farkındalığının artırılması gibi önlemleri içermektedir.

Anayasanın 2 nci maddesinde, Cumhuriyetin nitelikleri arasında “sosyal devlet ilkesi” sayılmış, 17 nci maddesinde, herkesin yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğu belirtilmiş, 40 ıncı maddesinde, Anayasayla tanınan hak ve hürriyetleri ihlâl edilen herkesin yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkânının sağlanmasını isteme hakkı tanınmış ve 60 ıncı maddesinde ise, herkesin sosyal güvenlik hakkına sahip olduğu, Devletin bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alacağı ve teşkilâtı kuracağı belirtilmiştir. Çağdaş devlet anlayışı, sosyal hukuk devletinin, tüm kurumlarıyla Anayasanın sözüne ve ruhuna uygun biçimde kurulmasını gerekli kılmaktadır. Hukuk devleti idealinin temel amaçlarından olan kişinin korunması, toplumda sosyal huzurun ve sosyal adaletin sağlanması yoluyla gerçekleştirilebilir.

Türk ceza adalet sistemine ilişkin yürütülen reform çalışmaları 2004 yılında büyük bir ivme kazanmış ve bu kapsamda Ülkemizin temel ceza mevzuatı niteliğindeki kanunlar, modern dünyada geçerli olan insan odaklı yaklaşımlar dikkate alınmak suretiyle yenilenmiştir.

Mağdur hakları, 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile güçlendirilmiştir. Yine bu Kanunlardan sonra yürürlüğe giren 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu, 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanunu, 5726 sayılı Tanık Koruma Kanunu, 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ile mağdur hakları konusunda uluslararası standartlara uygun düzenlemeler yapılmıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu; mağdur hakları alanında çalışma yapmak üzere alt komisyon kurmuş, yapılan çalışmalar sonucunda 12/06/2014 tarihinde Mağdur Hakları İnceleme Raporu kabul edilmiştir. Anılan Raporda Ülkemizin mağdur hakları alanındaki uygulamaları değerlendirilmiş ve bazı çözüm önerileri sunulmuştur.

Bu kapsamda;

Mağdurlara yönelik hizmetlerin daha çok sanık ve hükümlü merkezli olarak faaliyet yürüten Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı dışında ayrı bir birim tarafından yürütülmesi,

Müstakil bir Mağdur Hakları Kanunu çıkarılması,

1983 tarihli Şiddet Suçu Mağdurlarının Zararlarının Tazmin Edilmesine İlişkin Avrupa Sözleşmesinin iç hukuk metni haline getirilmesi,

2012/20 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile kurulan Çocuk İzlem Merkezlerinin yasal statüye kavuşturularak görev, yetki ve çalışma usullerinin düzenlenmesi,

Mağdurların suç nedeniyle uğradığı zararların sosyal devlet ilkesi gereğince devlet tarafından karşılanması,

Mağdurların hakları konusunda bilgilendirilmesi, ayrıca mağdura soruşturma, kovuşturma ve infaz aşamalarına ilişkin bilgi verilmesi,

Özellikle cinsel suçlar ile şiddet suçlarında sanıkla aynı duruşmada ifade vermek istemeyen mağdurun ifadesinin duruşmada sanık olmadan alınması ya da görüntülü ve sesli sistem vasıtasıyla alınması,

Eski hükümlü istihdamında olduğu gibi ağır cezalı bazı suçların mağdurlarının kamuda ve özel işyerlerinde belirli oranda istihdam edilmelerinin sağlanması,

Sanığa verilen adli para cezalarının bir kısmının mağdurlar için oluşturulan fona ödenmesine yönelik düzenleme yapılması,

Adliye binalarında mağdur ile sanık arasında teması önleyici güvenlik tedbirleri alınması ve mağdurlar için ayrı bekleme alanları oluşturulması,

Üniversite, baro, belediye ve derneklerin mağdurlara yönelik hizmetlerinin desteklenmesi,

Suç mağdurlarının tedavilerinin ücretsiz ve öncelikli olarak sağlanması, mağdurların yargılama için yaptıkları mahkemeye geliş-gidiş, yol masrafı ve konaklama gideri gibi belgeli harcamaların devlet tarafından karşılanması,

Önerilmektedir.

Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulunun 30/5/2013 tarihli araştırma ve inceleme raporunda; “mağdurlara ihtiyaç duydukları hukuki, sosyal, psikolojik ve ekonomik desteği sağlamak, kurumlararası koordinasyonu yürütmek, ilgili birimlere yönlendirmek ve işlemlerini takip etmek, ikincil örselenmeler yaşanmaması için doğrudan yardımlar yapmak, bilimsel altyapıyı oluşturmak ve etki analizleri yapmak, verilen hizmetleri bir veri tabanı üzerinde kayıt altına alarak hizmetlerin etkinliğini ölçmek ve kötüye kullanımları engellemek üzere bir Mağdur Destek Hizmetleri Birimi kurulmasına ihtiyaç duyulduğu, “suçtan zarar gören mağdura destek” fonksiyonunun suça ve faile odaklı bir sistem içerisinde yer alan denetimli serbestlik müessesesinin uhdesinden alınarak yeni bir kurumsal yapılanma ile yerine getirilmesinin uygun olacağı düşünülüyor” ifade edilmiştir.

Adalet Bakanlığı İç Denetim Birimi Başkanlığının 28/6/2013 tarihli raporunda; mağdur hakları alanına ilişkin olarak iki temel eksiklik bulunduğu, bu eksikliklerin suç mağdurlarını koruma kanunu bulunmaması ve mağdurlarla ilgilenecek merkezi bir birimin oluşturulamaması olduğu belirtilmiştir.

Ülkemizin de taraf olduğu Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesinin 1 inci maddesinde, kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddet mağdurlarının korunması ve bu mağdurlara yardım edilmesi için kapsamlı bir çerçeve çizilmesi, politika ve tedbirler geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Devletin, çocukların suçtan zarar gördüğü durumlarda sağlıklarına yeniden kavuşabilmeleri ve toplumla yeniden bütünleşebilmeleri için onlara her türlü yardımı ve desteği sağlama, bu bağlamda kendilerine tazminat ödeme yükümlülüğü, Ülkemizin de taraf olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinin 39 uncu maddesinde yer alan hükümle de özel olarak düzenlenmiştir.

Avrupa Konseyi tarafından hazırlanan ve 24/11/1983 tarihinde imzaya açılan Şiddet Suçu Mağdurlarına Devlet Tarafından Tazminat Ödenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi Ülkemiz tarafından 24/4/1985 tarihinde imzalanmış ancak, henüz Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından uygun bulunarak iç hukuka aktarılamamıştır.

Başta Almanya, Fransa, İngiltere ve İsviçre olmak üzere, birçok Avrupa ülkesi, anılan sözleşmelerin gereklerine uygun yasal düzenlemeleri yapmıştır.

Cezalandırıcı adalet anlayışından onarıcı adalet anlayışına evrilen Türk Ceza Adalet Sisteminde de suç nedeniyle ortaya çıkan mağduriyetin giderilmesi için mağdura her türlü destek ve hizmetin sunulması, mağduriyetinin mümkün olduğunca giderilmesi bir gerekliliktir. Bu yaklaşımın bir sonucu olarak, suç sonrası fiziksel ve ruhsal yönden en zayıf dönemini geçiren, çevresinden, toplumdan ve devletten destek bekleyen mağdurlara rehberlik ve destek hizmeti sunacak bir teşkilatın ve hizmetin varlığı zorunluluk haline gelmiştir.

Tasarının amacı, soruşturma veya kovuşturma aşamasında suç mağdurlarına tanınan haklar ile sağlanan hizmet ve yardımlara ilişkin esasları ve bu hizmetlerin yerine getirilmesine dair görev, yetki ve sorumlulukları düzenlemek olarak belirlenmiştir.

Tasarı, suç nedeniyle fiziksel, zihinsel, ruhsal veya ekonomik olarak doğrudan zarar gören kişiye veya bakmakla yükümlü olduğu kişilere sunulacak hizmetleri ve bu hizmetleri yerine getirecek kurum ve kurullar ile bunların kuruluşunu ve teşkilat yapısını içermektedir.

Tasarı ile ayrıca çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulması süreci bir icra işlemi olmaktan çıkarılarak yeniden düzenlenmektedir. Mevcut uygulamada çocuk teslimi, İcra ve İflas Kanununa göre yapılmakta olup, çocuk ve ebeveynin özel durumları dikkate alınmamakta ve yükümlülüğün yerine getirilmemesi durumunda uygulanacak hükümler yeterli görülmemektedir. Çocuğun yüksek yararı göz önüne alındığında, çocuk teslimi veya kişisel ilişkinin tesisinde bu usul yeni sorunlar doğurabilmektedir. Bu konuda Türkiye Büyük Millet Meclisi Aile Bütünlüğünü Olumsuz Etkileyen Unsurlar İle Boşanma Olaylarının Araştırılması ve Aile Kurumunun Güçlendirilmesi İçin Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu tarafından yürütülen kapsamlı çalışma sonucunda hazırlanan 14/5/2016 tarihli Raporda, çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki tesisine yönelik mahkeme kararlarının infazının icra dairelerinin görev alanından çıkartılması, içerisinde uzmanların yer aldığı, teslim ve kişisel ilişki sağlanması sürecinin her aşamasında çocuğun ve tarafların zarar görmesine engel olacak, mahkemelerce verilen kararların uygulanması ve takibini sağlamak üzere kamu gücüne sahip idarî bir birim içerisinde bu işlemlerin gerçekleştirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Tasarının kanunlaşması ile Şiddet Suçu Mağdurlarının Zararlarının Devlet Tarafından Giderimi İçin Avrupa Konseyi Sözleşmesine uygun bir yardım modeli ile mağdurlara yardım yapılmasına yönelik bir sistem getirilecektir. İstanbul Sözleşmesi olarak anılan Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesinin gereğinin adlî süreçte etkin bir şekilde yerine getirilmesine imkan sağlanacaktır. Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu tarafından hazırlanan Mağdur Hakları İnceleme Raporunda yer alan öneriler karşılanmış olacaktır.

Tasarının kanunlaşması ile Adalet Bakanlığı tarafından 84 merkezdeki çocuk ve aile mahkemelerinde bulunan uzmanlar aracılığıyla sağlanan psiko-sosyal destek çalışmaları 139 ağır ceza merkezine yaygınlaştırılarak, tüm adlî süreci kapsayacak şekilde genişletilmiş olacaktır. Hâlihazırda çocuğa ve boşanma sürecine özgülünen mevcut sistem tüm kırılğan grup mensuplarını kapsayacak şekilde genişleyecek, adlî süreçte; cinsel suç, aile içi şiddet, terör, göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti suçu mağdurları ile çocuk, kadın, yaşlı ve engelli

mağdurlar özel olarak desteklenecektir. Hizmet sunumuna ilişkin standartlar geliştirilecek, vaka yönetiminin uygulandığı, özel görüşme odalarının kullanıldığı etkin bir sistem kurulacaktır. Bu yeni sistem ile mağdur haklarına ilişkin yasal çerçeve oluşturularak, adalete ve kamu hizmetlerine erişime yönelik olarak suç mağdurlarına kanunların, kurum ve kuruluşların sağladığı hak, destek ve yardımlar konusunda etkin bir bilgilendirme ve yönlendirme hizmeti sunulacaktır. Bu kapsamda, adli süreçte suç mağdurlarına yönelik mağdur müdahale programları geliştirilerek psiko-sosyal destek hizmeti sunulması ve mağdur hakları konusunda kamuoyu farkındalığı oluşturulması hedeflenmektedir.

Tasarının maddi yardıma ilişkin hükümlerinde, suç nedeniyle, yaralanan, sakatlanan veya hayatını başkasının yardım ve desteği ile sürdürebilecek derecede malûl olanlara; mağdurun ölümü hâlinde bakmakla yükümlü olduğu kişilere; nitelikli veya psikolojik tedavi gerektiren cinsel saldırı veya cinsel istismar suçlarının mağdurlarına yapılacak yardımın, Devlet tarafından karşılanması öngörülmektedir.

Manevî zararlar yardım kapsamına alınmamıştır. Yapılacak maddi yardımlar konusunda üst hadler belirlenerek, suç nedeniyle oluşan mağduriyete göre ödeme yapılması sağlanmaktadır. Devlet, ödenmiş olan yardım miktarı kadar suç faillerine rücu edebilecektir. Sosyal güvenlik kuruluşları, sosyal yardımda bulunan sandıklar veya sigorta şirketleri ile başkaca bir kaynaktan mağdura ödeme veya yardım yapılması halinde, yardım talepleri kabul edilmeyecek veya ödenecek miktar buna göre belirlenecektir.

Tasarı yukarıda belirtilen amaçlarla hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Maddeyle, Kanunun amaç ve kapsamı belirlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında Kanunun düzenleniş amacının, soruşturma veya kovuşturma aşamasında suç mağdurlarına tanınan haklar ile sağlanan hizmet ve yardımlara ilişkin esasları ve bu hizmetlerin yerine getirilmesine dair görev, yetki ve sorumlulukları düzenlemek olduğu belirtilmektedir.

Mağduriyet kavramının geniş olarak kabul edilmesi her mağduriyet grubuna uygun kamu hizmeti sunumunu gerektireceğinden bu durum sunulan hizmetin verimliliğini düşüreceği gibi maliyetini de artıracaktır. Bu nedenle, etkin bir hizmet sunulabilmesi için kavramda daraltmaya gidilerek yalnızca suç mağdurları kapsama alınmıştır. Yine suçun doğurduğu mağduriyetin etkilerinin uzun süre devam edebileceği ve mağduriyeti giderme konusunda birçok kurumun görevinin bulunduğu hususu da göz önüne alınarak bu Kanun uyarınca hizmet sunumu soruşturma ve kovuşturmaya özgülenmiştir. Yapılacak destek ve yardım hizmetlerinin kimlere sunulacağı ve mağdur kavramından ne anlaşılması gerektiği ise Kanunun 2 nci maddesinde yapılan tanımlara göre belirlenecektir.

Maddenin ikinci fıkrasında Kanunun uygulama alanı bakımından kapsamı, soruşturması veya kovuşturması Türkiye’de yapılan suçlar nedeniyle ortaya çıkan mağduriyetler olarak belirlenmiştir.

Buna göre, Kanunun hükümleri, Türkiye’de işlenen suçlar neticesinde ortaya çıkan mağduriyetlerde uygulanacaktır. Suçun hangi hâllerde Türkiye’de işlendiğine ilişkin tespit ise, 26/09/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun “Yer bakımından uygulama” başlıklı 8 inci maddesi hükmü göz önünde bulundurularak yapılacaktır. Buna göre suç;

- a) Türk kara ve hava sahaları ile Türk karasularında,
 - b) Açık denizde ve bunun üzerindeki hava sahasında, Türk deniz ve hava araçlarında veya bu araçlarla,
 - c) Türk deniz ve hava savaş araçlarında veya bu araçlarla,
 - d) Türkiye'nin kıt'a sahanlığında veya münhasır ekonomik bölgesinde tesis edilmiş sabit platformlarda veya bunlara karşı,
- işlendiği takdirde Türkiye’de işlenmiş sayılacaktır.

Ayrıca, Türkiye dışında işlenmiş olmasına rağmen 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 10,11,12 ve 13 üncü maddeleri uyarınca belirli koşulların bulunması halinde bazı suçların soruşturma ve kovuşturması Türkiye’de yapılabilmektedir. Bu nedenle soruşturması ve kovuşturması Türkiye’de yapılan suçlar nedeniyle ortaya çıkan mağduriyetler Kanun kapsamına alınmıştır.

MADDE 2- Maddeyle, Kanunda geçen bazı terimlerin tanımı yapılmaktadır.

“Bakmakla yükümlü olunan kişiler” kapsamına, Türk Medenî Kanununun muhtelif hükümlerinde düzenlenen, kişilere atfedilen bakım yükümlülüğü nazara alınarak üstsoy, altsoy, kardeş, eş ve aralarında evlatlık bağı bulunan kişiler alınmıştır.

Öğretide, içerisinde buldukları toplumun temel, ekonomik, kültürel ve sosyal kaynak ve imkânlarından yeterince faydalanamayan bireyler kırılgan grup olarak ifade edilmektedir. Bu nedenle günümüzde sosyal, ekonomik ve biyolojik açıdan korunaksız konumda bulunan kırılgan gruba mensup suç mağdurlarının korunması ve desteklenmesine yönelik politikalar geliştirilmektedir. Bu nedenle maddede kırılgan gruplar olarak cinsel suç, aile içi şiddet, terör, göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti suçu mağdurları ile çocuk, kadın, yaşlı ve engelli mağdurlar sayılmaktadır.

Mağdur tanımı yapılırken uluslararası belgeler dikkate alınmıştır. Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Birliği Konseyinin 25 Ekim 2012 tarihli ve 2012/29/EU sayılı Direktifinin 2 nci maddesinde mağdur, bir suç nedeni ile fiziksel, zihinsel, duygusal veya

ekonomik olarak doğrudan zarar gören gerçek kişi olarak ifade edilmiştir. Ayrıca, 1985 tarihli Birleşmiş Milletler, Suçtan ve Yetki İstismarından Mağdur Olanlara Adalet Sağlanmasına Dair Temel Prensipler Bildirisinde mağdur; "Üye Devletlerin yetki istismarını suç olarak yasaklayan kanunları gibi yürürlükte bulunan ceza kanunlarının eylem veya ihmal yoluyla ihlal edilmesi nedeniyle, bireysel veya toplu olarak, fiziksel veya ruhsal biçimde yaralanma da dahil olmak üzere manevi acılar çeken, ekonomik kayba uğrayan veya temel hakları esaslı bir biçimde zayıflayan ve bu suretle zarar gören kimse" şeklinde ifade edilmiştir. Bu kapsamda maddede mağdur, bir suç nedeni ile fiziksel, zihinsel, ruhsal veya ekonomik olarak doğrudan zarar gören kişi olarak tanımlanmıştır.

MADDE 3- Maddede, mağdur destek ve yardım hizmetlerinin sunumunda göz önüne alınacak temel ilkelere yer verilmiştir.

Maddenin birinci fıkrası ile hizmet sunumuna yönelik temel ilkeler belirlenmiştir. Buna göre tüm uluslararası belgelerde ve Anayasamızda ifadesini bulan "eşitlik" ilkesi; ırk, renk, etnik veya sosyal köken, dil, din, siyasi veya diğer görüş, ulusal bir azınlığa mensubiyet, varlık, doğum, engellilik, yaş, cinsiyet, ikamet durumu veya sağlık gerekçeleriyle hiçbir ayırım gözetmeksizin herkese saygıyla ve duyarlı biçimde davranılması gereği vurgulanmıştır.

"İnsan onuruna saygı ve dürüstlük" ilkesi; "kişi dokunulmazlığı", "kişinin maddî ve manevî varlığının korunması" ve "kişi hürriyeti ve güvenliği" gibi temel hak ve hürriyetlerin bir uzantısı olarak, mağdur destek ve yardım hizmetlerinde görev alanların, insan haklarına saygı, dürüstlük ve kararlılık çerçevesinde hareket edip, görevlerini yerine getirirken aşağılayıcı, onur kırıcı veya küçük düşürücü davranışlarda bulunulamayacağını ifade etmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında, mağdura yaklaşıma ilişkin temel ilkelere bazıları düzenlenmiştir. Suç sonrası süreçte kişiliğine saygı gösterilmesi ve mağduriyetinin anlaşılması mağdurun en temel ihtiyaçlarındandır.

Mağdurun kişiliğine saygı gösterilmesi; mağdurla temas halinde olan kişilerin mağduru bütün özellikleri ile olduğu gibi kabul etmelerini, mağdura karşı acıma duygusu ile yaklaşmamalarını, aşağılayıcı, onur kırıcı, küçük düşürücü davranışlarda bulunmamalarını ifade etmektedir.

Mağduriyetin anlaşılması ise, mağdur ile empati kurarak, içerisinde bulunduğu durumu, duygu ve düşüncelerini, geleceğe yönelik kaygılarını kısacası yaşamış olduğu mağduriyeti anlama konusunda çaba sarf edilmesini belirtmektedir.

Mağdurlara yönelik sunulan hak ve hizmetlerle ilgili birçok uluslararası belgede mağdurlara saygı ile davranılması ve mağduriyetlerinin anlaşılması üzerinde durulmaktadır.

Birleşmiş Milletlerin 29 Kasım 1985 tarihli 40/34 sayılı Suçtan ve Yetki İstismarından Mağdur Olanlara Adalet Sağlanmasına Dair Temel Prensipler Deklarasyonunda mağdurlara şefkatle ve insanlık onurlarına saygıyla muamele edilmesi öngörülmektedir.

Bunun yanı sıra Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin 25 Ekim 2012 tarihli ve 2012/29/EU sayılı direktifinde mağdurların, suç soruşturması kapsamında mağdur destek ve onarıcı hukuk hizmetleri ya da yetkili makam ile kurduğu bütün temaslarda, mağdura saygılı, duyarlı bir biçimde yaklaşılmasının sağlanacağı bildirilmektedir. Yine Direktifin anlama ve anlaşılma hakkını düzenleyen 3 üncü maddesinde mağdurla yapılan ilk görüşmeden başlayarak suç soruşturması kapsamında bilgi verilmesi dahil olmak üzere yapılan diğer gerekli görüşmeler süresince, mağdurun anlama ve anlaşılma haklarını kullanması için gerekli bütün tedbirlerin alınacağı, mağdurla kurulacak iletişimde basit, anlaşılır bir dil kullanılmasının sağlanacağı, mağdurun kişisel özelliklerinin ve engellilik durumunun kurulacak iletişimde göz önüne alınacağı belirtilmektedir.

Bunun yanında mağdur olay gerçekleşikten sonra failin gerek soruşturma gerekse kovuşturma aşamasında kendisinden özür dilemesini beklemektedir. Ancak, mevzuatta özür dilemeye ilişkin herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Bu düzenleme ile mağdura, failin özür dilemesini isteme hakkı tanınmış ve özrün tutanağa geçmesi sağlanmıştır.

Ayrıca, bir suç nedeni ile mağdur olan kişinin 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu uyarınca adli yardım hükümlerinden yararlanabileceği temel ilke olarak belirlenmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrasıyla, Anayasanın 20 nci maddesinde düzenlenen "özel hayatın gizliliği ve korunması" ilkesine uygun bir hüküm getirilmiştir. "Gizlilik" ilkesi; özellikle soruşturma ve kovuşturma aşamasında mağdurun kişisel verilerinin mahremiyetinin korunmasına ilişkindir. Buradaki amaç, kişinin özel hayatına saygı gösterilmesi olduğu kadar, konuyla ilgisi olmayan üçüncü kişilerin haberdar olmasının ve kişinin toplum önünde ifşa edilmesinin önüne geçilmesidir. Fıkra uyarınca mağdur destek ve yardım hizmetlerinin sunumunda görev alanlar görevleri nedeniyle mağdurlar hakkında öğrendikleri bilgilerin gizliliğini korumakla yükümlüdür. Ayrıca, bu bilgilerin kanunların zorunlu kıldığı hâller dışında hiçbir kurum veya kişiye verilemeyeceği hükme bağlanmıştır.

Maddenin dördüncü fıkrasıyla, mağdurlara Kanun kapsamındaki hizmet ve yardımlardan faydalanabilmeleri için müracaat ve belirlenen yükümlülüklerle uyma zorunluluğu getirilmiştir. Buna göre mağdurun Kanunla belirlenen hizmet ve yardımlardan yararlanabilmesi için mağduriyete neden olan suçun adli makamlara intikal etmesi ve suça ilişkin adli sürecin başlaması, ayrıca hizmeti sunan birime başvurarak hizmetin özelliğine göre belirlenen yükümlülüklerle uyması gerekmektedir. Yine mağdurun adli süreçte ve hizmetin sunumuna ilişkin süreçte yetkili makamlarla uyum ve işbirliği içerisinde olması beklenmektedir.

MADDE 4- Maddeyle, mağdurların bilgilendirilmesine yönelik hükümler düzenlenmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6 ncı maddesindeki düzenleme ile adalete erişim güvencesine alınırken ülkemizde Anayasanın 2 nci maddesinde sosyal devlet ilkesi ve hukuk devleti ilkesine vurgu yapılarak adalete erişim hakkı teminat altına alınmıştır. Kurum ve kuruluşların sunmakta olduğu hizmetlere ilişkin farkındalığın yeterli düzeyde olmaması, sahip olunan hak ve sunulan hizmetlere dair kavramlara yabancılaşma, mağdurların adalete erişiminde önemli bir engel teşkil etmektedir.

Söz konusu engelin ortadan kaldırılmasına yönelik olarak maddenin birinci fıkrası kapsamında, mağdur; yardım almak için başvurabileceği hizmetler ile kurum veya kuruluşlar, elde edebileceği yardım türü, suçu nereye ve nasıl bildirebileceği, nasıl ve hangi koşullarda destek ve korumadan yararlanabileceği, hukuki veya diğer herhangi bir tavsiyeyi ya da hukuki yardımı hangi miktarda ve koşullarda alabileceği, maddi yardıma hak kazanması için gerekli olan şartların neler olduğu hususlarında bilgilendirilecektir.

Bilgilendirme hizmetinin bu Kanun uyarınca kurulacak olan müdürlükler ile kolluk birimlerince yerine getirileceği düzenlenmiş, bu sayede mağdurların adalete erişimi güçlendirilmiştir.

MADDE 5- Maddeyle, mağdurların korunmasına ilişkin hükümler düzenlenmiştir.

Bir suça maruz kaldıktan sonra sindirme ve misilleme amacıyla mağdura veya yakınlarına yönelik olarak fail veya yakınları tarafından yeniden suç işleme riski bulunmaktadır. Maddenin birinci fıkrası ile kolluk birimlerince ihtiyaç duyulması ve talebi olması halinde mağdur ve yakınlarının yeniden bir suça maruz kalmalarını engelleyici tedbirler alınacağı düzenlenmiştir.

Mağdur, ceza yargılamasında ve sonrasında güvende bulunma hakkına sahiptir. Buna bağlı olarak tutuklu veya hükümlünün ceza infaz kurumlarından çıkması halinde mağdura yönelik yeniden suç işlemesini önlemek amacıyla kolluk birimlerince gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir. Bu kapsamda, ikinci fıkrayla failin tutukluğunun kaldırılması, yargılama sonrasında şartla salıverilmesi veya failin ceza veya tutukevinden firar etmesi hallerinde durumun İçişleri Bakanlığına ve mağdurun bulunduğu yer güvenlik birimlerine bildirilmesi düzenlenmek suretiyle mağdurun korunması amaçlanmıştır. Öte yandan, bu bildirim failin mağdur tarafından kendisine yöneltilebilecek can güvenliğine yönelik tehlikelere karşı korunmasına da hizmet edecek, kolluk birimleri faile karşı işlenebilecek suçların engellenmesine yönelik tedbirler de alacaktır.

Soruşturma ve kovuşturma esnasında mağdurun fail veya yakınları ile yüzyüze gelmesi onun ızdırap çekmesine neden olabilmektedir. Mağdurun onlar ile teması sıkıntı yaşamasına neden olacaksa, mağdurlar için farklı bekleme odaları sağlanabileceği gibi faili ve mağduru farklı zamanlarda kuruma çağırma imkânı da sağlanabilir. Ayrıca, duruşmada rahatça beyanda bulunamayacağını ifade eden mağdurun talebi ile dinlenilmesi sırasında failin mahkemece duruşma salonu dışına çıkarılması önleyici tedbir olarak uygulanabilir. Bu itibarla maddenin üçüncü fıkrası ile ceza muhakemesinin zorunlu kıldığı durumlar istisna olmak üzere, mağdurun talebi varsa soruşturma veya kovuşturma işlemlerinin yapıldığı yerlerde mağdurun şüpheli veya sanıkla temasını önleyici tedbirlerin yetkili mercilerce alınacağı hususu düzenlenmiştir.

MADDE 6- Maddeyle, bazı suç mağdurlarının istihdamı ile çalıştığı yerin değiştirilmesine yönelik hükümler düzenlenmiştir.

Vatandaşlarının saygın ve insan onuruna yaraşır bir hayat sürdürmelerini amaçlayan her devlet, çalışma hakkını korumak için çeşitli tedbirler almaktadır. Ekonomik ve sosyal açıdan büyük önem taşıyan, hem bireysel refahın hem de toplumsal uyumun anahtarı olan istihdam, suç mağdurları için de bir hak ve aynı zamanda bir hizmettir. Suç mağdurlarının istihdam edilmesi, sadece ekonomik dengeler açısından değil, insan hakları bağlamında da değerlendirilmelidir.

Suç mağdurları maruz kaldıkları suç nedeniyle işlerini kaybedebilmekte ayrıca yeni bir iş bulma konusunda da dezavantajlı duruma düşebilmektedirler. Özellikle ağır şekilde yaralanma sonucunda uzuv kaybına uğrayan veya malül hale gelen mağdurlar işlerini koruma veya yeni bir iş bulma hususunda sorunlar yaşayabilmektedirler. Ayrıca, işverenlerde uzuv kaybına uğrayan veya cinsel suça maruz kalan mağdurları istihdam etmekte çekingen davranabilmektedirler. Bu nedenlerle maddeyle, engelli ve eski hükümlüler ile 3713 sayılı Kanun uyarınca istihdam edilmede olduğu gibi sosyal devlet ilkesinin bir gereği olarak belirli koşulları taşıyan suç mağdurlarına yönelik istihdam imkanı getirilmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında; suç mağduru ile mağdurun ölümü veya maluliyeti halinde bakmakla yükümlü olduğu kişilerden birinin istihdam edilmesi düzenlenmektedir. Bu imkan Kanunun 19 uncu maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen suçların mağdurlarına talepleri olması halinde ihtiyaçları bulunması durumunda sağlanacaktır. Maluliyet durumu iş hukukunun genel prensiplerine göre belirlenecektir. Kişinin malül olması halinde bu hizmetten yararlanacak kişiyi kendisinin belirlemesi ilkesi esastır. Ölüm halinde ise ölenin üstsoy, altsoy, kardeş, eş veya evlatlık ilişkisi içinde bulunduğu kişilerden birisine sağlanacaktır.

Maddenin ikinci fıkrasında Kanunun 19 uncu maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen suçlar nedeniyle yerleşim yerini değiştirmek zorunda kalan kamu kurum veya kuruluşlarında çalışan mağdurların talep etmeleri halinde görev yerlerinin değiştirilmesine yönelik düzenleme yer almaktadır. Özellikle cinsel suçlara maruz kalan kişiler yaşadıkları çevreden uzaklaşarak başka yerlere yerleşmek zorunda kalabilmektedirler. Bu zorunluluk il içerisinde olabileceği gibi iller arası da olabilmektedir. Bu nedenle kamu kurum veya kuruluşlarında

çalışan mağdurların yeni yerleşim yerlerinde kadrolarına muadil pozisyonlarda istihdam edilmeleri sağlanmaktadır.

Maddenin üçüncü fıkrasında Kanunun 19 uncu maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen suçlardan mağdur olan ve uğradığı mağduriyet nedeniyle yerleşim yerini değiştirmek zorunda kalan özel hukuk hükümlerine tabi işletmeler ile dernek ve vakıflarda çalışan mağdurların talep etmeleri halinde, aynı gerçek kişilere ait başka işletmelerde, tüzel kişilerin ise merkez veya başka şubelerinde ya da bunlara ait diğer işletmelerde çalışmalarını sağlanmaktadır.

MADDE 7- Maddeyle, suç mağdurlarının tedavisine ilişkin düzenleme yapılmıştır.

Suç mağdurlarının birinci basamak sağlık kuruluşlarına başvurularında ilk muayene ve tedavileri adli vaka olarak değerlendirilmektedir. Bu muayene ve tedavinin giderleri Maliye Bakanlığınca adli vakalar için ayrılan ödenekten karşılanmaktadır. Devam eden tedavi sürecinde ise kişinin sosyal güvencesine göre tedavi gideri karşılanmaktadır. Suç mağdurunun genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişi olarak sisteme kayıtlı olması halinde prim ve prime ilişkin borcunun bulunması veya yeterli prim gün sayısı olmaması durumunda sadece acil hizmetlerden yararlanabilmesi mümkündür. Devam eden tedavilerinde ise bedeli ödenmediği takdirde sağlık hizmetlerinden faydalanması mümkün değildir. Bu nedenle suç mağdurlarının 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa göre gerekli prim ödeme gün sayısının bulunmaması veya prim borcunun bulunması nedeniyle fiilen genel sağlık sigortasından yararlanamayanların bu hallerinin devamı süresince her türlü muayene ve tedavisinin yapılması öngörülmektedir.

MADDE 8- Maddeyle, suç mağdurlarının eğitim hakkına ilişkin düzenleme yapılmıştır.

Anayasanın 42 nci maddesinde düzenlenen eğitim ve öğrenim hakkı temel bir insan hakkı olarak evrensel ölçekte kabul görmektedir. Kişilerin suç nedeniyle yaşamış oldukları mağduriyetlerden dolayı buldukları yerden ayrılmak zorunda kalmaları eğitim ve öğrenim hakkından faydalanabilmelerine bir engel teşkil etmemelidir.

Bu nedenle 19 uncu maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen suçlardan dolayı yerleşim yerini veya okulunu değiştirmek zorunda kalan mağdurların talepleri halinde, kendilerinin ya da bakmakla yükümlü oldukları kişilerin önceki süreçte eğitim gördükleri kurumların dengi olan okullarda eğitim ve öğrenimlerine devam etmelerine öncelikli olarak imkan sağlanmakta, ayrıca ihtiyaç duyulması halinde mağdura yeni eğitim kurumunda rehberlik hizmeti sunulması öngörülmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında bu maddeye ilişkin usul ve esasların Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu tarafından birlikte çıkarılacak yönetmelikle düzenleneceği hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 9- Maddeyle, mağdura ilişkin ceza muhakemesine yönelik bazı yeni haklar düzenlenmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, ifade ve beyanlarının özel ortamlarda alınması gerektiği veya fail ile yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen hallerde “çocuğun üstün yararı” ilkesi de gözetilmek suretiyle öncelikli olarak mağdur, tanık ve suça sürüklenen çocuklar, cinsel suç ve aile içi şiddet suçu mağdurları ile kırılğan gruba mensup diğer mağdurlarla uygun ortam ve yöntemle görüşme yapılmasını, ikincil örselenmenin önlenmesini, korunma ihtiyaçlarının tespitini ve ilgili hizmetlere yönlendirilmesini sağlamak suretiyle adalete erişimlerinin güçlendirilmesine katkı sağlamak amacıyla, adliyeler bünyesinde özel bir alan olarak adli görüşme odalarının kurulması ve ifade ve beyanların bu özel ortamda adli destek uzmanı aracılığıyla alınması düzenlenmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasıyla, mağdurun soruşturma veya kovuşturma aşamasında dava nakli veya yerleşim yeri dışında bir yere gitme zorunluluğu doğuran işlemler nedeniyle yapmış olduğu zorunlu masrafların Devletçe karşılanacağı hükme bağlanmıştır. Buna göre mağdurların mahkemeye geliş giderleri, yol masrafları, konaklama giderleri gibi yargılama nedeniyle yaptıkları her türlü belgeli harcamaları yargılama gideri olarak kabul edilmekte ve bu giderlerin Devlet tarafından karşılanması öngörülmektedir. Bu suretle mağdurların adalete erişimlerinin önündeki büyük engellerden birisi ortadan kalkacak, uygulamada ortaya çıkan sorunlara çözüm üretilmiş olacaktır.

Maddenin üçüncü fıkrası ile mağdura, ceza soruşturması veya kovuşturmasının zorunlu kıldığı haller dışında, el konulan mallarının Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme kararı ile gecikmeden iadesini talep hakkı sağlanarak, uygulamada gecikmeden kaynaklanan sorunların çözümüne olanak tanınmıştır.

MADDE 10- Maddeyle, mağdurlara yönelik hizmet sunumuna ilişkin kuruluş ve teşkilat düzenlenmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında; suç mağdurlarına adli süreçte sunulacak yardım ve destek hizmetleri ile ilgili görevleri yerine getirmek üzere, Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde Mağdur Hakları Daire Başkanlığı kurulacağı hususu ile bu Başkanlıkta görev alacaklara ilişkin düzenleme yapılmıştır.

İkinci fıkrasında; adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüklerinin, adli yargı ilk derece mahkemeleri adalet komisyonlarının bulunduğu yerlerde Bakanlığa bağlı olarak Cumhuriyet başsavcılığının gözetim ve denetiminde kurulacağı hükme bağlanmıştır. Ayrıca, iş durumu ve coğrafi konum dikkate alınarak, Genel Müdürlüğün önerisi ve Bakanlık onayı ile adalet komisyonu bulunmayan yerlerde müdürlükler veya müdürlüğe bağlı bürolar kurulabileceği ifade edilmiştir. Bunun yanında, müdürlüklerde görev yapacak personel ve bunların unvanları sayılmıştır. Buna göre, her müdürlükte; bir müdür, yeterli sayıda adli destek uzmanı ve yardımcı personel bulunacağı ayrıca ihtiyaç duyulması halinde yeterli sayıda müdür yardımcısı atanabileceği düzenlenmiştir. Ayrıca, sayılan görevlilerden müdür, müdür yardımcısı ve adli destek uzmanının her türlü özlük işlemlerinin Bakanlıkça, diğer personelin özlük işlemlerinin ise adalet komisyonlarınca yürütüleceği hükme bağlanmıştır.

Üçüncü fıkrasında; mağdur destek ve yardım hizmetleri ile koordinasyona ilişkin danışma organı olarak Bakanlıkta Mağdur Hizmetleri Danışma Kurulu oluşturulacağı hükme bağlanmıştır.

MADDE 11- Maddeyle, Daire Başkanlığının görevleri bentler hâlinde sayılmıştır.

MADDE 12- Maddeyle, Mağdur Hizmetleri Danışma Kurulu ve görevleri düzenlenmiştir. Adalet Bakanlığı bünyesinde, Bakanlık Müsteşarı veya görevlendireceği müsteşar yardımcısı başkanlığında mağdur destek ve yardım hizmetlerine ilişkin olarak danışma organı niteliğinde görev yapan Kurulun teşekkülü, toplantı zamanı ve görevleri belirlenmiştir. Ayrıca, Kurulun sekretarya hizmetlerinin Başkanlık tarafından yürütüleceği hükme bağlanmıştır. Kurulun görevleri mağdur destek ve yardım hizmetlerine ilişkin temel ilkeleri belirlemek, öneri niteliğinde kararlar almak ve bu kararları ilgili kurum ve kuruluşlara iletmek, Başkanlık tarafından sunulan, müdürlüklerin yıllık faaliyetlerine ilişkin raporda belirlenen sorunların çözümüne ilişkin önerilerde bulunmak ve Başkanlığın görevleri ile ilgili olarak uygulamada yaşanan sorunların çözümüne yönelik mevzuat önerileri geliştirmek, kanunla verilen diğer görevleri yapmak şeklinde belirlenmiştir.

MADDE 13- Maddenin birinci fıkrasında; müdürlüğün yetki alanının adli yargı ilk derece mahkemeleri adalet komisyonlarının yargı çevresi ile adalet komisyonu bulunmayan ilçelerde kurulan müdürlükler ile büroların yetki alanının ise buldukları ilçenin yargı çevresi ile sınırlı olduğu belirtilmiştir.

İkinci fıkrasında; müdürlüğün görevleri bentler halinde sayılmıştır.

MADDE 14- Maddeyle, adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğüne, müdür yardımcılığına ve adli destek uzmanlığına atanma usul ve esasları düzenlenmektedir.

MADDE 15- Maddeyle, soruşturma ve kovuşturma evresinde kırılan gruba dahil mağdurlara müdürlükçe sunulacak hizmetler sayılmıştır. Düzenleme ile 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 236 ncı maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında yer alan kişilere ilişkin hizmetler ayrıca detaylı bir şekilde düzenlenmiş ve müdürlükçe adli destek uzmanı tayin edilmek suretiyle yerine getirileceği belirtilmiştir. Ayrıca, düzenlemede kırılan gruplara ilişkin hizmet sunumunda ihtiyaç duyulma kriteri getirilerek ilgili Cumhuriyet savcısı veya hâkim tarafından ihtiyacı bulunduğu değerlendirilen kırılan gruba dâhil mağdurlara adli destek uzmanı görevlendirmek suretiyle sunulacak hizmetler ayrıntılı şekilde belirtilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde Cumhuriyet savcısı veya hâkimin talebi üzerine madde kapsamına giren mağdurun ifadesi alınmadan önce müdürlükte görevli bir adli destek uzmanının, kaygı düzeyini düşürmek amacıyla mağdura içinde bulunduğu ortamı, ilgili kişileri ve süreci açıklaması ve mağdurun ifadesi alınırken yanında bulunması hususu düzenlenmiştir.

Mağdurun suç nedeniyle psikolojik ve sosyal yönden olumsuz etkilenmesi doğal bir sonuçtur. Ayrıca, adli sürecin mağdurun bilmediği ve genellikle ilk defa karşılaştığı bir süreç olması nedeni ile kaygı, korku gibi duygular içerisinde bulunması kuvvetle muhtemeldir. Bu nedenlerle mağdurun rahat bir ortamda kaygı ve korku yaşamadan ifade vermesi gerekmektedir. Düzenlemeyle, mağdurun rahat bir şekilde ifade vermesinin sağlanması hedeflenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde madde kapsamına giren mağdurun soruşturma veya kovuşturma aşamasında rahat ifade vermesi için gerekli tedbirlerin alınmasını kendisi veya adli destek uzmanı aracılığı ile Cumhuriyet savcısı ya da hâkime iletmesi hususu düzenlenmiştir.

Maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde madde kapsamına giren mağdur hakkında adli destek uzmanları tarafından Cumhuriyet savcısı veya hâkimin isteği üzerine, içerisinde buldukları psiko-sosyal ve ekonomik şartları ortaya koyan, suça karışma ya da yeniden suça maruz kalma ihtimallerinin değerlendirildiği ve bunlara ilişkin alınabilecek tedbirlerin önerildiği sosyal inceleme raporları düzenlenmesine yer verilmiştir. Anılan raporlar mağdurların yargılama sürecinde ve sonrasında etkin hizmet almaları için önem arz etmektedir.

Maddenin birinci fıkrasının (ç) bendinde madde kapsamına giren ve ihtiyaç duyan mağdurlara talepleri ve müdürlükçe uygun bulunması halinde psiko-sosyal sorunlarının çözümünde danışmanlık yapılacağı hususu düzenlenmiştir. Buna göre kırılan gruba dahil mağdurların karşılaştıkları psiko-sosyal sorunların çözümünde danışmanlık yapmak müdürlüğün görevleri arasında sayılmıştır. Burada hedeflenen psikolojik ve sosyal açıdan gereksinim duyulan danışmanlık ve rehberlik hizmetlerini yapmak ve bu çerçevede gerekli desteği sağlamaktır.

Maddenin ikinci fıkrasında, mağdurun ölümü halinde birinci fıkrada sayılan hizmetlerin suçtan zarar görenlere de sunulabileceği hususu düzenlenmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, adli sürecin tamamlanmasından sonra destek ihtiyacı devam eden mağdurların müdürlük tarafından ilgili kuruma yönlendirileceği hususu düzenlenmektedir. Böylece söz konusu hizmetlerin müdürlük tarafından sadece adli süreçte sağlanacağı, adli süreç sonrasında ihtiyacın devam etmesi halinde ise hizmet sunumuna ilgili kurumlar tarafından devam olunacağı belirtilmektedir.

Maddenin dördüncü fıkrasında müdürlüğe başvuruda bulunan ve korunma ihtiyacı olduğu anlaşılan çocuk ve kadınların gerekli işlemlerin yapılması amacı ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının taşra birimine bildirileceği hususu düzenlenmektedir.

MADDE 16- Maddeyle, çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair hizmetler düzenlenmiştir. Çocuğun üstün yararı ilkesi gereğince toplum içerisinde sağlıklı bir birey olarak yetişebilmesi için çocuk teslimi veya çocukla kişisel ilişki kurulması işlemlerinin tarafların karşılıklı hoşgörü ve anlayış ile rızaları dahilinde herhangi bir adli prosedüre gerek kalmaksızın gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Ancak, bu işlemlerin rıza dahilinde gerçekleştirilememesi halinde çocuğu korumak ve topluma yararlı bir birey olarak yetişmesini sağlamak amacıyla bu işlemlerin yerine getirilebilmesi için bir sistem tesis edilmesi gerekmektedir. Bu zorunluluktan yola çıkılarak, mevcut icra odaklı sistemden vazgeçilmiş ve çocuğun üstün yararını önceleyen ve çocuk merkezli yeni bir model geliştirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, çocuk teslimi veya çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararının gereği, yükümlüsü tarafından rızasıyla yerine getirilmemesi halinde diğer taraf veya vekilince çocuğun oturduğu yer adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğüne başvurulacağı, bunun üzerine müdürlük tarafından öncelikle teslim yükümlüsüyle telefon gibi iletişim araçlarıyla irtibat kurularak belirlenen gün ve saatte, kararda belirtilen koşullar çerçevesinde herhangi bir işlem veya ihtara gerek kalmaksızın çocuğun bulunduğu adreste, müdürlükte veya belirlenen başka bir yerde karşı tarafa tesliminin isteneceği hususu düzenlenmiştir. Buna göre başvuru yapılması halinde müdürlük çalışanları tarafından başvuruya ilişkin kayıt oluşturulacak, müdürlükçe teslim yükümlüsü ile yapılacak sözlü iletişime dair tutanak tutulacak ve ispat aracı olarak kullanılacaktır. Yapılan görüşmede çocuğun bulunduğu adreste ilgisine teslim edilmesi istenebileceği gibi, müdürlükte veya tarafların müşterek olarak kabul ettikleri başka bir yerde teslimin yapılması istenebilecektir.

Maddenin ikinci fıkrasında, birinci fıkra kapsamında yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde talep üzerine müdürlükçe, mümkünse tarafların veya vekillerinin katılımıyla kararın uygulanmasını göstermek amacıyla bir plan hazırlanacağı, bu planda çocuğun yüksek yararı ve sürecin çocuğun psikolojisine etkisi esas alınarak karar kapsamında tarafların hak, yükümlülük ve sorumlulukları ile plana uyulmaması durumunda uygulanacak yaptırımların yer alacağı düzenlenmektedir. Hazırlanan plan, aile hâkiminin onayından sonra hazır olmayan tarafa tebliğ edilecektir.

Üçüncü fıkrasında, tarafların başkaca herhangi bir işlem veya ihtara gerek olmadan ilamın veya tedbir kararının gereğini plana uygun olarak yerine getirmekle yükümlü oldukları, yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde diğer tarafın talebi üzerine planın gereğinin müdürlükçe zorla yerine getirileceği hususu düzenlenmiştir.

Dördüncü fıkrasında, zorla yerine getirme işleminin müdürlük bünyesinde görev yapan adli destek uzmanları tarafından yürütüleceği, adli destek uzmanı bulunmayan yerlerde bu görevin adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonu başkanlıklarınca görevlendirilecek memurlar tarafından yürütüleceği, bu işlem sırasında sosyal çalışmacı, pedagog, psikolog veya çocuk gelişimcisi gibi bir uzmanın, bunların bulunmadığı yerlerde ise bir eğitimcinin hazır bulundurulması suretiyle gerçekleştirileceği hususu düzenlenmiştir. Ayrıca, güvenlik açısından veya teslim işleminin gerçekleştirilmesi bakımından ihtiyaç duyulması halinde kolluk birimlerinden yardım alınabileceği, kolluk birimlerinin bu konudaki talepleri derhal yerine getirmek zorunda olduğu hükme bağlanmıştır.

Beşinci fıkrasında, çocuk teslimi veya çocukla kişisel ilişki kurulması sırasında talep eden tarafın hazır bulunacağı, ancak adlî destek uzmanı veya görevlendirilen memurun gerekli görmesi halinde bu işlemin talep eden tarafın yokluğunda da yapılabileceği hususu düzenlenmiştir.

Altıncı fıkrasında, bu madde kapsamında başvurunun başka yer müdürlüğüne yapıldığı takdirde talebin derhal çocuğun oturduğu yer müdürlüğüne gönderileceği hususu düzenlenmiştir. Çocuk teslimine ilişkin işlemler çocuğun oturduğu yer müdürlüğünce gerçekleştirilecektir. Ayrıca, hazırlanan planın onaya sunulacağı aile mahkemesi ile plana uyulmadığı takdirde hapsen tazyik yargılamasını yapacak aile mahkemesi ve şikayetleri inceleyecek aile mahkemesi çocuk tesliminde görevli müdürlüğün bulunduğu yer aile mahkemesidir.

Yedinci fıkrasında, müdürlük tarafından bu madde kapsamında yapılan iş ve işlemler hakkındaki şikayetlerin aile mahkemesince 2004 sayılı Kanunun 16 ilâ 18 inci maddeleri kıyasen uygulanmak suretiyle karara bağlanacağı hususu düzenlenmiştir.

Sekizinci fıkrasında, çocuk teslimi veya çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararı kapsamında hazırlanan plana aykırı hareket edenler ile planın yerine getirilmesini engelleyenlerin, şikâyet üzerine, aile mahkemesi tarafından 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353 ve 354 üncü maddelerinde düzenlenen yargılama usulüne ilişkin hükümler uygulanmak suretiyle altı aya kadar tazyik hapsi ile cezalandırılacağı, ayrıca kararın gereğinin yerine getirilmesi halinde ilgilinin tahliye edileceği ancak bu kişinin bu hükümden bir defadan fazla yararlanamayacağı belirtilmiştir.

Dokuzuncu fıkrasında, velayete sahip ana veya babanın, plandaki yükümlülüğü haklı bir sebep olmaksızın birden fazla yerine getirmemesi halinde velayet sahibinin değiştirilebileceği gibi durum ve koşullara göre velayetin kaldırılarak çocuğa vasi de atanabileceği düzenlenmektedir. Bu husus, çocuk ile kişisel ilişkiyi düzenleyen mahkeme kararında taraflara ihtar edilecektir.

Onuncu fıkrasında, bu madde kapsamında yapılan giderlerin Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanacağı, daire dışında yerine getirilen işlemleri adlî destek uzmanları ile görevlendirilen memurlara Adli Personel ile Devlet Davalarını Takip Edenlere Yol Gideri ve Tazminat Verilmesi ile 492 sayılı Harçlar Kanununun Bir Maddesinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanunun 2 nci maddesi uyarınca ödeme yapılacağı hususu düzenlenmiştir.

MADDE 17- Maddeyle, cinsel suç mağdurlarına yönelik hizmetler düzenlenmiştir. 2012/20 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile kurulan çocuk izlem merkezleri kanuni dayanağa kavuşturulmakta, ayrıca söz konusu merkezlerde sadece istismara uğrayan çocuklara yönelik değil aynı zamanda bütün cinsel suç mağdurlarına yönelik hizmet sunulmasına imkan sağlanmaktadır. Bu haliyle İstanbul Sözleşmesi hükümlerine uygun olarak çocuk izlem merkezlerinin çalışma alanı genişletilmektedir.

Cinsel suç mağdurlarının yaşadıkları olayın hassasiyeti sebebiyle, olayı birden fazla kez anlatmak, içinde buldukları travmatik etkilerin artmasına ve yaşadığı olayı tekrar hatırlamasına neden olmaktadır. Bu nedenle cinsel suç mağdurlarına yönelik adlî ve tıbbî işlemlerin, tekrarlanan mağduriyetlere engel olmak amacıyla, bu alanda eğitimli kişilerin çalıştığı bir merkezde ve tek seferde gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır. Bu yaklaşım mağdurun yaşadığı süreci daha kolay atlatmasına yardımcı olacaktır.

Maddenin birinci fıkrasında, merkezlerin adalet komisyonu bulunan yerlerde Sağlık Bakanlığına bağlı olarak kurulacağı düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, bu merkezlerin, bölgelerin coğrafi durumları ve iş yoğunluğu göz önünde tutularak adalet komisyonu bulunan yerlerde kurulmamasına ya da bulunmayan yerlerde kurulmasına Adalet Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle Sağlık Bakanlığınca karar verilebileceği düzenlenmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, merkezlerde çalışacak personelin görevlendirilmesi ve özlük hakları düzenlenmiştir. Bu merkezlerde Sağlık Bakanlığı personeli ve diğer kurumlardan ihtiyaç duyulan uzman veya personel görevlendirme suretiyle hizmet verecektir. Sağlık Bakanlığının görevlendirme talepleri, ilgili kurum ve kuruluşlarca öncelikle yerine getirilecektir. Bu şekilde görevlendirilenlerin aylık, ödenek, her türlü zam ve tazminatlar ile diğer malî ve sosyal hak ve yardımları kendi kurumlarından ödenmeye devam olunacaktır.

Maddenin dördüncü fıkrasında, cinsel suç mağdurlarının ifadesinin alınmasına yönelik düzenleme yapılmıştır. Cinsel suç mağdurlarının ifadesi, mağdurların örselenmesine engel olmak ve maddi hakikatin ortaya çıkmasını sağlamak amacıyla, suçun unsurlarının tespiti için gerekli bilgilerin mağdura yöneltilecek doğru sorularla, uzmanlar nezaretinde Cumhuriyet savcısı tarafından alınmalıdır. Mağdurun ifadesinin alınması sırasında uzmanın yer alması ve mağdura uzman kişinin sorular yöneltmesi, süreci kolaylaştırmak ve mağdurun olaydan dolayı yaşadığı travmatik etkileri en aza indirmek amacıyla oldukça önemlidir.

Mağdurun ifadesinin cinsel suç soruşturmasında en önemli delillerden olduğu dikkate alındığında, birden fazla ifade alınmasını önlemek ve uygulayıcının mağdurun ifade sırasındaki ruh halini görmesi ve ifadenin doğruluğunun takdiri açısından önem teşkil etmesi nedeniyle, mağdurun rızasının bulunması halinde ifade sırasındaki görüntü ve sesleri kayda alınmalıdır. Mağdur çocuklar açısından Ceza Muhakemesi Kanununa uygun olarak ifade alınmasında ses ve görüntü kaydı zorunludur.

Maddi gerçeğin ortaya çıkartılması açısından zorunluluk bulunan haller dışında soruşturma ve kovuşturmada mağdurun ifadesi yeniden alınmaz, bu merkezde alınan ifade ile yetinilir.

Maddenin beşinci fıkrasında, cinsel suç mağdurlarının beden muayenesi ile vücuttan örnek alınması işlemleri düzenlenmiştir. Her insanın vücut bütünlüğü ve dokunulmazlığı korunması gereken en temel önceliğidir. Özellikle cinsel istismara maruz kalan mağdurların normal süreçte olan bu hassasiyeti artmaktadır. Bu nedenle maddi delil elde etmek ve mağdura verilen bedensel zararı tespit etmek adına cinsel suç mağdurlarının beden muayenesi ile vücuttan örnek alınması işlemleri bu özel merkezlerde adli tıp uzmanı veya bulunamaması halinde uzman hekim tarafından özel ortamda yapılmalıdır. Cinsel suç mağdurlarının ikincil örselenmesini engellemek için hastanelerin karmaşık ortamı yerine yalnızca bu tür mağdurlara hizmet veren bir yerde tek elden bu işlemlerin yürütülmesi gereklidir.

Maddenin altıncı fıkrasında, merkezin suçun işlendiği yer Cumhuriyet başsavcılığının yetki alanı dışında bulunması hâli düzenlenmiştir. Bu durumda olayı soruşturan Cumhuriyet savcısı soruşturmanın önemine göre merkezin bulunduğu yere giderek mağdurun ifadesini alabileceği gibi talimatla ifadenin alınmasını da sağlayabilir.

Maddenin yedinci fıkrasında, mağdurun yeniden ifade vermesi düzenlenmiştir. Mağdurun merkezde alınan ifadesinin yeterli olmaması halinde, maddi gerçeğin ortaya çıkartılması açısından mağdurun ifadesi yeniden alınırken mağdur ile şüpheli veya sanığın aynı ortamda bulunmayacağı şekilde, mağdurun kendisini rahatça ifade edebileceği, güvenli bir ortam sağlanmalıdır. Yeniden alınacak ifade mağdurun yaşadığı olayın neden olduğu olumsuz etkileri tekrar yaşamasına neden olabileceğinden bu konuda oldukça hassas davranılmalıdır. Mağdura eksik kalan hususlarda yeni sorular yöneltmeli, olay tekrar anlatılmamalıdır. Mağdurun ifadesi alınırken, mağduru ifade sürecine hazırlamak ve ifade sürecinde mağdura destek olmak için uzman bulundurulmalıdır. Uzman eşliğinde alınan ifade mağdurun kendisini daha güvende hissetmesini sağlayacak ve kendisini daha rahat ifade etmesini kolaylaştıracaktır.

Maddenin sekizinci fıkrasında, yeniden ifade alınırken özel merkezde kurulu bulunması halinde Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi kullanılması hususu düzenlenmiştir. Bu sayede yüz yüzelik ilkesi de yerine getirilmiş olacaktır.

Maddenin dokuzuncu fıkrasında, yönetmelikte düzenlenecek standartları sağlamaları halinde üniversiteler bünyesinde kurulan merkezlerde de bu hizmetlerin sunulabileceği düzenlenmiştir. Birçok üniversitede “Çocuk Koruma Merkezleri” veya “Kadın Araştırma Merkezleri” gibi merkezler bulunmaktadır. Üniversite bünyesindeki kurulu bu merkezlerin; yönetmelikte belirlenen standartları sağlamaları halinde hizmet sunabilmelerine imkân sağlanmış olacaktır. Bu durum hizmet yararlanma ağının genişlemesine katkı sağlayacaktır.

Maddenin onuncu fıkrasında, merkezlerin kuruluşuna, standardına, işleyişine, hizmet sunumuna, denetimine, personelin görevlendirilmesine, eğitimine, görev ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esasların yönetmelikle belirlenmesi düzenlenmiştir.

MADDE 18- Maddeyle, kırılğan gruba dâhil olduğu halde özel bir kanunla haklarında düzenleme bulunmayan mağdurlara ilişkin hükümler düzenlenmiştir.

Buna göre, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu, 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun ya da başka bir kanun hükümlerince koruma kapsamına alınmayan kırılğan gruba dâhil mağdurlara yönelik düzenleme yapılmıştır.

Bu kapsamda sağır, dilsiz, beden veya ruh sağlığı bakımından kendini savunamayacak durumda olanlar gibi suç mağdurları hakkında koruyucu ve destekleyici tedbirlerin re'sen ya da kolluk veya Cumhuriyet başsavcılığının bildirimine üzerine mülki idare amirince alınacağı hususu düzenlenmektedir.

Alınacak koruyucu ve destekleyici tedbirler, mağdurların öncelikle kendi aile ortamlarında korunmalarını sağlamaya yönelik danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma gibi konularda mağdurun ihtiyacını karşılayacak tedbirlerdir.

MADDE 19- Maddeyle, maddi yardım talebinde bulunmanın koşulları düzenlenmiştir.

Birinci fıkrada, yardım isteminde bulunmanın genel koşulu suç mağduru olma veya ölüm halinde bakmakla yükümlü kişi olma olarak belirlenmiştir. Türk vatandaşlarının yardım isteminde bulunabileceği belirtilmiştir. Yabancılar bakımından ise, karşılıklılık ilkesi benimsenmiştir. Mağdurun yabancı uyruklu olması hâlinde, sözleşmelerle Türk vatandaşlarına, aynı tür yardım yapılmasını kendi iç hukuklarında düzenleyen ülkelerin vatandaşlarının veya eylem tarihinde Türkiye'de en az üç yıldır kanunî oturma iznine bağlı olarak ikâmet edenlerin yardım isteminde bulunabileceği hüküm altına alınmıştır.

İkinci fıkrada maddi yardımın hangi mağdurlara yapılacağı düzenlenmiştir.

Üçüncü fıkrada, yardım isteminde bulunmaya ilişkin vatandaş olma, karşılıklılık veya üç yıl oturma kuralına istisna durumlar düzenlenmiştir. Buna göre göçmen kaçakçılığı veya insan ticareti suçu mağduru yabancılar, sığınmacı statüsü kazanmış veya bu statüyü kazanmak için başvuruda bulunmuş çocuklar ve Türk vatandaşlığı için başvurmuş çocuklar için birinci fıkranın (b) bendindeki koşulun aranmayacağı hususu düzenlenmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmayan çocukların bu Kanundan yararlanabilmeleri için, vatandaşı buldukları ülkenin de Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan çocukları böyle bir sosyal yardım kanunundan yararlandırmalarını, yani “karşılıklılığı” ya da “yurt içinde üç yıl ikâmet etmeyi” şart koşturmak, bu çocukların fiilen bu Kanunun korumasından yoksun kalmaları anlamına gelecektir. Oysaki çocukların kayıtsız ve koşulsuz özel koruma altına alınması ulusal ve uluslararası çocuk hukukunun temel ilkelerinden biridir. Bu nedenle, maddeyle göçmen kaçakçılığı veya insan ticareti suçu mağduru Türk vatandaşı olmayan çocuklar ile sığınmacı statüsü kazanmış veya bu statüyü kazanmak için başvuruda bulunmuş Türk vatandaşı olmayan çocuklar ve Türk vatandaşlığı için başvurmuş çocuklar hakkında bu koşulların aranmayacağı hüküm altına alınmış olup, bu durumdaki mağdur çocuğun ölümü

hâlinde, bu Kanuna göre yardımdan yararlanacak kişiler, bu maddenin kapsamı dışında bırakılmıştır.

Dördüncü fıkrada, failin yakalanamaması veya belli olmaması ya da hakkında herhangi bir nedenle soruşturma veya kovuşturma yapılmaması hâlinin, suç mağduru olan veya onun ölümü hâlinde bakmakla yükümlü olduğu kişilerin yardım isteminde bulunmasını etkilemeyeceği açıkça belirtilmiştir.

MADDE 20- Maddeyle, yardımın kapsamı ve miktarının belirlenmesi düzenlenmiştir.

Birinci fıkrada, mağdurun yaralanması, sakatlanması, malül olması veya ölümü hâllerinde yapılacak yardımın miktarı ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir.

İkinci fıkrasında yardım miktarının mağdurun beyanı, mesleği, mali, ekonomik ve sosyal durumu hakkında gerekli araştırmalar yapılmak suretiyle toplanacak bilgi ve belgeler göz önüne alınarak belirlenmiş olan tarifeye göre tespit edileceği hususu düzenlenmiştir.

Üçüncü fıkrasında yardımın belirlenmesinde, olayın niteliğine göre yaralanan, sakatlanan veya hayatını başkasının yardım ve desteği ile sürdürebilecek derecede malül olanların bakım, tedavî ve protez giderleri ile mağdurun ölümü hâlinde, ölüm gerçekleşene kadar yapılan tedavî ve cenaze giderlerinin de dikkate alınacağı hususu düzenlenmiştir.

Dördüncü fıkrasında, hukuk sistemimize göre manevî zararların giderilmesinin sadece failden istenebilmesi mümkün olduğundan, sosyal devlet ilkesinin gereği olarak suç mağdurlarına yardımda bulunulmasını amaçlayan bu Kanunun kapsamında manevî zararların yardıma dâhil edilemeyeceği hususu düzenlenmiştir.

Beşinci fıkrasında, acele hallerde brüt asgari ücretin yarısına kadar nakdi ödeme yapılabileceği, ödenen miktarın birinci fıkra uyarınca yapılacak yardımdan mahsup edileceği hususu düzenlenmiştir.

MADDE 21- Maddeyle, yardımın miktarının azaltılması veya istemin reddine ilişkin esaslar belirlenmiştir.

MADDE 22- Maddeyle, Devletin rücu hakkı ve haksız ödemenin ilgiliden geri alınmasının esasları belirlenmiştir.

MADDE 23- Maddeyle, yardım kurulunun oluşumu ve çalışma usulü düzenlenmiştir.

Birinci fıkrasında, yardım kurulunun Cumhuriyet başsavcısı veya görevlendireceği Cumhuriyet savcısı başkanlığında, o yerde bulunan defterdar veya mal müdürü ya da yardımcıları ile adlî destek ve mağdur hizmetleri müdüründen oluşacağı düzenlenmiştir.

İkinci fıkrasında, bu Kanun uyarınca yapılacak yardımlara kurul tarafından karar verileceği hususu düzenlenmiştir.

Üçüncü fıkrasında yardım kurulunun sekreteryaya hizmetlerinin adlî destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğünce yerine getirileceği düzenlenmiştir.

Dördüncü fıkrasında yardım kurulunun toplanma ve karar usulü düzenlenmiştir.

Beşinci fıkrasında kurulun yardım koşullarının bulunup bulunmadığını veya yardım miktarını tespit gibi uzman desteğini gerektirebilecek teknik bir takım konularda uzmanlardan yararlanabileceği hususu düzenlenmiştir.

Altıncı fıkrasında kurulun, yardım koşulları ve miktarının belirlenmesi amacıyla gerekli araştırma ve incelemeyi re'sen yapabileceği, bu konuda gerekli bilgi ve belgeleri ilgili kurum ve kuruluşlardan isteyebileceği hususu düzenlenmiştir. Kurul tarafından yardım koşulları ve miktarının belirlenmesi amacıyla istenen belgeler ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından ivedilikle kurula iletilecektir.

Yedinci fıkrasında mükerrer ödemenin önüne geçilebilmesi amacıyla kurul tarafından yardıma ilişkin verilen kararların, mağdura maddi yardım yapabilecek Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı gibi ilgili vakıf, kurum ve kuruluşlara bildirileceği hususu düzenlemiştir.

Sekizinci fıkrasında yardım kurulunun başkan ve üyelerinin kendileri ile belirli dereceye kadar kan veya kayın hısımlığı bulunan kişilerle ilgili kurul toplantılarına katılamayacakları hususu düzenlenmiştir.

MADDE 24- Maddeyle, başvuru usulü ve acele hallerde yapılacak yardımın usulü belirlenmiştir.

MADDE 25- Maddeyle, karar verme süresi ve kararın yerine getirilme usulü düzenlenmiştir.

MADDE 26- Maddeyle, mali hükümler düzenlenmiştir.

Birinci fıkrasında, yapılacak yardımların ve diğer giderlerin Adalet Bakanlığı bütçesine bu amaçla konulacak ödenekten karşılanması öngörülmektedir.

İkinci fıkrasında, bu Kanun kapsamında mağdurlara sağlanan maddi yardımların finansmanına katkı sağlamak üzere mahkûmiyetle sonuçlanan davalarda hükümlülerden alınacak katkı payı düzenlenmiştir. Suça sürüklenen çocuklar bu katkı payından muaf tutulmuşlardır. Bu düzenleme ile onarıcı adalet ilkesi kapsamında birçok Avrupa ülkesinde olduğu gibi hükümlüler cezalandırılmanın yanında, mağdurun mağduriyetinin giderilmesine katkı sağlayacaktır. Alınacak katkı payı yargılama giderleri ile birlikte Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilecektir.

Üçüncü fıkrasında, alınacak katkı payının yeniden değerlendirme oranınca artışı ve artışta küsuratın dikkate alınmayacağı hususu düzenlenmiştir.

Dördüncü fıkrasında, Kanuna göre uygulanacak muafiyetler belirlenmiştir. Buna göre; yapılacak başvurular, bildirimler, düzenlenecek belgeler, resmî mercilerce ve noterlerce yapılacak işlemler ile bu Kanuna göre ödenen yardımlar her türlü vergi, resim ve harçtan muaf tutulacaktır.

MADDE 27- Maddeyle, gönüllü çalışanlara yönelik düzenleme yapılmıştır.

MADDE 28 – Maddeyle, belediyelerce yapılacak destek hizmetleri düzenlenmiştir.

Birinci fıkrasında, belediyeler tarafından vatandaşlara sağlanan ekonomik ve sosyal desteklerden mağdurların öncelikli olarak yararlanacağı hususu düzenlenmiştir.

İkinci fıkrasında, belediyelerin mağdur hizmetlerinin sunulacağı yerler tahsis edebilmesine, hizmet binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilmesine veya yaptırabilmesine, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilmesine olanak tanınmıştır.

Sosyal devletin gereği olarak yerel yönetimler tarafından mağdur hizmetlerinin sunumuna katkı sağlanması ve böylece yerel yönetimlerin de sürecin aktörlerinden biri haline gelmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 29– Maddeyle, mağdur hizmetleri alanında yapılacak eğitim faaliyetlerine yönelik düzenleme yapılmıştır.

MADDE 30- Maddeyle, adlî destek ve mağdur hizmetleri müdürlüklerinin ve yardım kurullarının denetimlerinin adalet müfettişleri tarafından yapılacağı düzenlenmiştir.

MADDE 31- Maddeyle, Kanunun uygulamasına konusunda çıkarılacak yönetmeliklere ilişkin düzenleme yapılmıştır.

MADDE 32– Maddeyle, Adalet Bakanlığının merkez ve taşra teşkilâtında kullanılmak üzere kadro ihdas edilmiştir.

MADDE 33– Maddeyle, yürürlükten kaldırılan ve değiştirilen kanun hükümlerine ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Birinci fıkrasında, Tasarının 16 ncı maddesinde çocuk teslimine ilişkin düzenleme yapıldığından 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 25, 25/a, 25/b ve 341 inci maddeleri yürürlükten kaldırılmaktadır.

İkinci fıkrasında 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun 49 uncu maddesinin birinci fıkrasında değişiklik yapmak suretiyle işsizlik sigortası primleri ile işsizlik sigortası işveren payının Hazine tarafından karşılanacağı kişiler arasına bu Kanundan yararlanan ve iş gücü piyasasına kazandırılmaları güç olan mağdurlar eklenmektedir.

Üçüncü fıkrasının (a) bendinde; Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanunun 5 inci maddesinde yapılan değişiklik ile uzmanların aile mahkemesi bünyesine atanmaları usulünden vazgeçilerek bu uzmanlar müdürlük bünyesine alınmaktadır. (b) bendinde ise, aynı Kanunun 5 inci maddesinde yapılan değişikliğe uyum sağlanması amacıyla düzenleme yapılmıştır.

Dördüncü fıkrasının (a) bendinde; İş Kanununun 30 uncu maddesinde değişiklik yapmak suretiyle elli veya elliden daha fazla işçi çalıştıran özel sektör iş yerleri ile kamu iş yerlerinde %2 mağdur çalıştırma zorunluluğu getirilmiştir. Ayrıca mağdur çalıştıran işverenlerin teşvik edilmesi amacıyla, mağdur çalıştıran işverenlerin altıncı fıkra kapsamında çalıştırdıkları her bir mağdur için prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin tamamının Hazinece karşılanması öngörülmüştür. Maddede yapılan diğer bir değişiklikle İş Kanununun 30 uncu maddesine aykırılık hallerinde aynı Kanunun 101 inci maddesi uyarınca tahsil edilecek cezaların mağdurlar bakımından da kullanılabilmesi ve tahsil edilen cezaların kullanımına ilişkin kurulan komisyona Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğünden de bir temsilcinin katılması sağlanmıştır. (b) bendinde; İş Kanununun engelli ve eski hükümlü çalıştırma zorunluluğuna aykırılığa ilişkin 101 inci maddesine mağdurlar da eklenmek suretiyle değişiklik yapılmıştır.

Beşinci fıkrasında, bu Tasarıyla Çocuk Koruma Kanununda yapılan değişikliğe uyum sağlanması amacıyla Ceza Muhakemesi Kanununun 236 ncı maddesinin üçüncü fıkrasının son cümlesi yürürlükten kaldırılmaktadır.

Altıncı fıkrasında, uzmanların mahkemeler bünyesine atanma usulü kaldırıldığından Çocuk Koruma Kanununun 32, 33 ve 39 uncu maddelerinde buna uygun düzenleme yapılmıştır.

Yedinci fıkrasının (a) bendinde; Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanununun 12 ve 13 üncü maddelerinde değişiklik yapmak suretiyle suçtan zarar gören kişilerin karşılaştıkları psiko-sosyal ve ekonomik sorunların çözümünde danışmanlık yapmak ve bu kişilere yardımcı olmak şeklindeki görev, denetimli serbestlik müdürlüğünün görevleri arasından çıkarılmıştır. (b) bendinde ise aynı Kanunun 17 nci maddesinde değişiklik yapmak suretiyle suçtan zarar gören kişilerin karşılaştıkları sosyal ve ekonomik sorunların çözümü şeklindeki görev koruma kurulunun görevleri arasından çıkarılmıştır.

Sekizinci fıkrasında; bu Kanun hükümlerine göre suç mağduru sayılan kişilerden genel sağlık sigortalısı olmayan ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi kapsamına da girmeyen veya genel sağlık sigortası kapsamında olup sağlık yardımlarından yararlanamayanların tedavi süresince gelir tespiti yapılmaksızın genel sağlık sigortalısı olması sağlanmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1- Geçici maddeyle, müdürlüklerin teşkilat yapısına ve ihtiyaçlarına ilişkin düzenlemelerin yanında müdürlüklerde çalışacak müdürlere ve adli destek uzmanlarına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. Ayrıca, bu Kanunun maddi yardıma ilişkin hükümlerinin 31/12/2019 tarihinden sonra işlenen suçlar bakımından uygulanacağı düzenlenmiştir.

MADDE 34- Yürürlük maddesidir.

MADDE 35- Yürütme maddesidir.

YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN VE DEĞİŞTİRİLEN HÜKÜMLER

9/6/1932 TARİH VE 2004 SAYILI İCRA VE İFLAS KANUNU	
<p>Çocuk teslimi: Madde 25 — (Değişik: 3/7/1940 — 3890/1 md.) Çocuk teslimine dair olan ilam iera dairesine verilinece iera memuru 24 üncü maddede yazılı şekilde bir iera emri tebliği suretiyle borçluya yedi gün içinde çocuğun teslimini emreder. Borçlu bu emri tutmazsa çocuk nerede bulunursa bulunsun ilam hükmü zorla iera olunur. Çocuk teslim edildikten sonra diğer taraf haklı bir sebep olmaksızın çocuğu tekrar alırsa ayrıca hükme hacet kalmadan zorla elinden alınıp öbür tarafa teslim olunur.</p>	
<p>Çocukla şahsi münasebet tesisine dair ilamin ierası: Madde 25/a — (Ek: 18/2/1965 — 538/15 md.) Çocukla şahsi münasebetlerin düzenlenmesine dair ilam hükmünün yerine getirilmesi talebi üzerine iera memuru, küçüğün ilam hükümleri dairesinde lehine hüküm verilen tarafla şahsi münasebette bulunmasına mani olunmamasını; aksi halde ilam hükmünün zorla yerine getirileceğini borçluya 24 üncü maddede yazılı şekilde bir iera emri ile tebliğ eder. Bu emirde ilam hükmüne aykırı hareketin 341 inci maddedeki cezayı müstelzim olduğu da yazılır. Borçlu bu emri tutmazsa ilam hükmü zorla yerine getirilir. Borçlu alacaklının şikayeti üzerine ayrıca 341 inci maddeye göre cezalandırılır.</p>	
<p>Çocuk teslimine ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair ilâmların ierasında uzman bulundurulması: Madde 25/b — (Ek: 17/7/2003-4949/7 md.) Çocukların teslimine ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair ilâmların ierası, iera müdürü ile birlikte Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından görevlendirilen sosyal çalışmacı, pedagog, psikolog veya çocuk gelişimeisi gibi bir</p>	

<p>uzmanın, bunların bulunmadığı yerlerde bir eğitiminin hazır bulunması suretiyle yerine getirilir.</p>	
<p>Çocuk teslimi emrine muhalefetin cezası: Madde 341 – (Değişik: 31/5/2005 – 5358/12 md.) Çocuk teslimi hakkındaki ilâmın veya ara kararının gereğini yerine getirmeyen veya yerine getirilmesini engelleyen kişinin, lehine hüküm verilmiş kimsenin şikâyeti üzerine, altı aya kadar tazyik hapsine karar verilir. Hapsin tatbikine başlandıktan sonra ilâmın veya ara kararının gereği yerine getirilirse, kişi tahliye edilir.</p>	
<p>25/8/1999 TARİH VE 4447 SAYILI İŞSİZLİK SİGORTASI KANUNU</p>	
<p>İşsizlik sigortası primleri ile sosyal güvenlik primlerine ilişkin hükümler Madde 49 – (Değişik : 17/4/2008-5754/90 md.) İşsizlik sigortasının gerektirdiği ödemeleri, hizmet ve yönetim giderlerini karşılamak üzere, bu Kanunun 46 ncı maddesi kapsamına giren tüm sigortalılar, işverenler ve Devlet, işsizlik sigortası primi öder. İşsizlik sigortası primi, sigortalının 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 80 ve 82 nci maddelerinde belirtilen prime esas aylık brüt kazançlarından % 1 sigortalı, % 2 işveren ve %1 Devlet payı olarak alınır. (Ek cümle: 13/2/2011-6111/70 md.) İsteğe bağlı sigortalılardan işsizlik sigortası primini ödeyenlerden ise % 1 sigortalı ve % 2 işveren payı alınır. (Ek cümle: 6/2/2014-6518/42 md.) Korumalı işyerlerinde çalışan ve iş gücü piyasasına kazandırılmaları güç olan zihinsel veya ruhsal engelliler in işsizlik sigortası işveren payı Hazine tarafından karşılanır.</p> <p>İşverenler, işsizlik sigortasına ilişkin prim yükümlülükleri nedeniyle sigortalıların ücretlerinden herhangi bir indirim veya kesinti yapamazlar.</p>	<p>İşsizlik sigortası primleri ile sosyal güvenlik primlerine ilişkin hükümler Madde 49 – (Değişik : 17/4/2008-5754/90 md.) İşsizlik sigortasının gerektirdiği ödemeleri, hizmet ve yönetim giderlerini karşılamak üzere, bu Kanunun 46 ncı maddesi kapsamına giren tüm sigortalılar, işverenler ve Devlet, işsizlik sigortası primi öder. İşsizlik sigortası primi, sigortalının 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 80 ve 82 nci maddelerinde belirtilen prime esas aylık brüt kazançlarından % 1 sigortalı, % 2 işveren ve %1 Devlet payı olarak alınır. (Ek cümle: 13/2/2011-6111/70 md.) İsteğe bağlı sigortalılardan işsizlik sigortası primini ödeyenlerden ise % 1 sigortalı ve % 2 işveren payı alınır. (Ek cümle: 6/2/2014-6518/42 md.) Korumalı işyerlerinde çalışan ve iş gücü piyasasına kazandırılmaları güç olan zihinsel veya ruhsal engelliler ile Mağdur Hakları Kanunundan yararlanan ve iş gücü piyasasına kazandırılmaları güç olan mağdurların işsizlik sigortası işveren payı Hazine tarafından karşılanır.</p> <p>İşverenler, işsizlik sigortasına ilişkin prim yükümlülükleri nedeniyle sigortalıların ücretlerinden herhangi bir indirim veya kesinti yapamazlar.</p>

Herhangi bir nedenle işçinin sigortalılık durumunun sona ermesi halinde, o ana kadar işçiden ve işverenden kesilen işsizlik sigortası primleri ile Devlet payı iade edilmez.

İşsizlik sigortasına işverenlerce ödenen primler kazancın tespitinde gider olarak kabul edilir, sigortalılarca ödenen primler de gerçek ücretin hesaplanmasında gelir vergisi matrahından indirilir.

İşsizlik sigortası primleri ile ilgili olarak; 5510 sayılı Kanununun 80, 82, 86, 88, 89, 90, 91, 93 ve 100 üncü madde hükümleri uygulanır.

İşsizlik sigortası primlerinin toplanmasından, sigortalı ve işyeri bazında kayıtların tutulmasından, toplanan primler ile uygulanacak gecikme cezası ile gecikme zammının Fona aktarılmasından, teminat ve hak edişlerin prim borcuna karşılık tutulmasından, yersiz olarak alınan primlerin iadesinden Sosyal Güvenlik Kurumu görevli, yetkili ve sorumludur.

Sosyal Güvenlik Kurumu bir ay içinde tahsil ettiği primler ile gecikme cezası, gecikme zammı ayrı ayrı göstermek suretiyle tahsil edildiği ayı izleyen ayın onbeşine kadar Fona aktarır. Uygulamaya ilişkin hususlar Sosyal Güvenlik Kurumu ve Kurum arasında düzenlenen bir protokol ile belirlenir.

Kurum, Sosyal Güvenlik Kurumunun ay itibarıyla Fona intikal ettirdiği işçi ve işveren paylarını dikkate alarak Devlet payını Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından talep eder. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı talep edilen miktarı talep tarihini izleyen onbeş gün içinde Fona aktarır.

(Mülga son fıkra: 31/5/2012-6322/26 md.)

Herhangi bir nedenle işçinin sigortalılık durumunun sona ermesi halinde, o ana kadar işçiden ve işverenden kesilen işsizlik sigortası primleri ile Devlet payı iade edilmez.

İşsizlik sigortasına işverenlerce ödenen primler kazancın tespitinde gider olarak kabul edilir, sigortalılarca ödenen primler de gerçek ücretin hesaplanmasında gelir vergisi matrahından indirilir.

İşsizlik sigortası primleri ile ilgili olarak; 5510 sayılı Kanununun 80, 82, 86, 88, 89, 90, 91, 93 ve 100 üncü madde hükümleri uygulanır.

İşsizlik sigortası primlerinin toplanmasından, sigortalı ve işyeri bazında kayıtların tutulmasından, toplanan primler ile uygulanacak gecikme cezası ile gecikme zammının Fona aktarılmasından, teminat ve hak edişlerin prim borcuna karşılık tutulmasından, yersiz olarak alınan primlerin iadesinden Sosyal Güvenlik Kurumu görevli, yetkili ve sorumludur.

Sosyal Güvenlik Kurumu bir ay içinde tahsil ettiği primler ile gecikme cezası, gecikme zammı ayrı ayrı göstermek suretiyle tahsil edildiği ayı izleyen ayın onbeşine kadar Fona aktarır. Uygulamaya ilişkin hususlar Sosyal Güvenlik Kurumu ve Kurum arasında düzenlenen bir protokol ile belirlenir.

Kurum, Sosyal Güvenlik Kurumunun ay itibarıyla Fona intikal ettirdiği işçi ve işveren paylarını dikkate alarak Devlet payını Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından talep eder. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı talep edilen miktarı talep tarihini izleyen onbeş gün içinde Fona aktarır.

(Mülga son fıkra: 31/5/2012-6322/26 md.)

**9/1/2003 TARİHLİ VE 4787 SAYILI AİLE MAHKEMELERİNİN KURULUŞ,
GÖREV VE YARGILAMA USULLERİNE DAİR KANUN**

~~Aile mahkemeleri bünyesinde bulunan uzmanlar~~

Madde 5- Her aile mahkemesine,

1. Davanın esasına girilmeden önce veya davanın görülmesi sırasında, mahkemece istenen konular hakkında taraflar arasındaki uyuşmazlık nedenlerine ilişkin araştırma ve inceleme yapmak ve sonucunu bildirmek,
2. Mahkemenin gerekli gördüğü hallerde duruşmada hazır bulunmak, istenilen konularla ilgili çalışmalar yapmak ve görüş bildirmek,
3. Mahkemece verilecek diğer görevleri yapmak,

~~Üzere Adalet Bakanlığınca, tercihan; evli ve çocuk sahibi, otuz yaşını doldurmuş ve aile sorunları alanında lisansüstü eğitim yapmış olanlar arasından, birer psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacı atanır.~~

Bu görevlilerin bulunmaması, iş durumlarının müsait olmaması veya görevin bunlar tarafından yapılmasında hukukî veya fiilî herhangi bir engel bulunması ya da başka bir uzmanlık dalına ihtiyaç duyulması hallerinde, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlar veya serbest meslek icra edenlerden yararlanılır.

Bu uzmanlar, 18.6.1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda düzenlenen hâkimin reddi sebeplerine göre reddolunabilir.

Koruyucu, eğitici ve sosyal önlemler

Madde 6- Aile mahkemesi, diğer kanunlardaki hükümler saklı kalmak üzere görev alanına giren konularda:

1. Yetişkinler hakkında;
 - a) Evlilik birliğinden doğan yükümlülükleri konusunda eşleri uyararak, gerektiğinde uzlaştırmaya,
 - b) Ailenin ekonomik varlığının korunması veya evlilik birliğinden doğan malî yükümlülüklerin yerine getirilmesine ilişkin gerekli önlemleri almaya,
 - c) Resmî veya özel sağlık veya sosyal hizmet

Uzmanlardan yararlanma

Madde 5-

1. Davanın esasına girilmeden önce veya davanın görülmesi sırasında, mahkemece istenen konular hakkında taraflar arasındaki uyuşmazlık nedenlerine ilişkin araştırma ve inceleme yapmak ve sonucunu bildirmek,
2. Mahkemenin gerekli gördüğü hallerde duruşmada hazır bulunmak, istenilen konularla ilgili çalışmalar yapmak ve görüş bildirmek,
3. Mahkemece verilecek diğer görevleri yapmak,

üzere **psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacılardan yararlanılır.**

Bu görevlilerin bulunmaması, iş durumlarının müsait olmaması veya görevin bunlar tarafından yapılmasında hukukî veya fiilî herhangi bir engel bulunması ya da başka bir uzmanlık dalına ihtiyaç duyulması hallerinde, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlar veya serbest meslek icra edenlerden yararlanılır.

Bu uzmanlar, 18.6.1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda düzenlenen hâkimin reddi sebeplerine göre reddolunabilir.

Koruyucu, eğitici ve sosyal önlemler

Madde 6- Aile mahkemesi, diğer kanunlardaki hükümler saklı kalmak üzere görev alanına giren konularda:

1. Yetişkinler hakkında;
 - a) Evlilik birliğinden doğan yükümlülükleri konusunda eşleri uyararak, gerektiğinde uzlaştırmaya,
 - b) Ailenin ekonomik varlığının korunması veya evlilik birliğinden doğan malî yükümlülüklerin yerine getirilmesine ilişkin gerekli önlemleri almaya,
 - c) Resmî veya özel sağlık veya sosyal hizmet

<p>kurumlarına, huzur evlerine veya benzeri yerlere yerleştirmeye, d) Bir meslek edinme kursuna veya uygun görülecek bir eğitim kurumuna vermeye,</p> <p>2. Küçükler hakkında; a) Bakım ve gözetime yönelik nafaka yükümlülüğü konusunda gerekli önlemleri almaya, b) Bedensel ve zihinsel gelişmesi tehlikede bulunan veya manen terk edilmiş halde kalan küçüğü, ana ve babadan alarak bir aile yanına veya resmî ya da özel sağlık kurumuna veya eğitimi güç çocuklara mahsus kuruma yerleştirmeye, c) Çocuk mallarının yönetimi ve korunmasına ilişkin önlemleri almaya, d) Genel ve katma bütçeli daireler, mahallî idareler, kamu iktisadî teşebbüsleri ve bankalar tarafından kurulmuş teşekkül, müessese veya işletmelere veya benzeri işyerlerine yahut meslek sahibi birinin yanına yerleştirmeye, Karar verebilir.</p> <p>Aile mahkemesince verilen bu kararların takip ve yerine getirilmesinde 5 inci maddeye göre atanan uzmanlardan biri veya birkaçı görevlendirilebilir. Bu kararlara uyulmaması halinde Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 113/A maddesi uygulanır.</p>	<p>kurumlarına, huzur evlerine veya benzeri yerlere yerleştirmeye, d) Bir meslek edinme kursuna veya uygun görülecek bir eğitim kurumuna vermeye,</p> <p>2. Küçükler hakkında; a) Bakım ve gözetime yönelik nafaka yükümlülüğü konusunda gerekli önlemleri almaya, b) Bedensel ve zihinsel gelişmesi tehlikede bulunan veya manen terk edilmiş halde kalan küçüğü, ana ve babadan alarak bir aile yanına veya resmî ya da özel sağlık kurumuna veya eğitimi güç çocuklara mahsus kuruma yerleştirmeye, c) Çocuk mallarının yönetimi ve korunmasına ilişkin önlemleri almaya, d) Genel ve katma bütçeli daireler, mahallî idareler, kamu iktisadî teşebbüsleri ve bankalar tarafından kurulmuş teşekkül, müessese veya işletmelere veya benzeri işyerlerine yahut meslek sahibi birinin yanına yerleştirmeye, Karar verebilir.</p> <p>Aile mahkemesince verilen bu kararların takip ve yerine getirilmesinde 5 inci maddeye göre görevlendirilen uzmanlardan yararlanılabilir. Bu kararlara uyulmaması halinde Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 113/A maddesi uygulanır.</p>
---	---

22/5/2003 TARİHLİ VE 4857 SAYILI İŞ KANUNU

<p>Engelli ve eski hükümlü çalıştırma zorunluluğu Madde 30 – (Değişik : 15/5/2008-5763/2 md.) İşverenler, elli veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde yüzde üç engelli, kamu işyerlerinde ise yüzde dört engelli ve yüzde iki eski hükümlü işçiyi veya 21/6/1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanunu veya 16/6/1927 tarihli ve 1076 sayılı Yedek Subaylar ve Yedek Askeri Memurlar Kanunu kapsamına giren ve askerlik hizmetini yaparken 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 21 inci maddesinde sayılan terör olaylarının sebep ve tesiri sonucu malul sayılmayacak şekilde yaralananları meslek, beden ve ruhi</p>	<p>Engelli, mağdur ve eski hükümlü çalıştırma zorunluluğu Madde 30 – (Değişik : 15/5/2008-5763/2 md.) İşverenler, elli veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde yüzde üç engelli yüzde iki mağdur; kamu işyerlerinde ise yüzde dört engelli, yüzde iki mağdur ve yüzde iki eski hükümlü işçiyi veya 21/6/1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanunu veya 16/6/1927 tarihli ve 1076 sayılı Yedek Subaylar ve Yedek Askeri Memurlar Kanunu kapsamına giren ve askerlik hizmetini yaparken 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 21 inci maddesinde sayılan terör olaylarının sebep ve tesiri sonucu malul sayılmayacak şekilde</p>
---	--

durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler. Aynı il sınırları içinde birden fazla işyeri bulunan işverenin bu kapsamda çalıştırmakla yükümlü olduğu işçi sayısı, toplam işçi sayısına göre hesaplanır.

Bu kapsamda çalıştırılacak işçi sayısının tespitinde belirli ve belirsiz süreli iş sözleşmesine göre çalıştırılan işçiler esas alınır. Kısmi süreli iş sözleşmesine göre çalışanlar, çalışma süreleri dikkate alınarak tam süreli çalışmaya dönüştürülür. Oranın hesaplanmasında yarım kadar kesirler dikkate alınmaz, yarım ve daha fazla olanlar tama dönüştürülür. İşyerinin işçisi iken engelli hâle gelenlere öncelik tanınır.

İşverenler çalıştırmakla yükümlü oldukları işçileri Türkiye İş Kurumu aracılığı ile sağlarlar. Bu kapsamda çalıştırılacak işçilerin nitelikleri, hangi işlerde çalıştırılabilecekleri, bunların işyerlerinde genel hükümler dışında bağlı olacakları özel çalışma ile mesleğe yönlentilmeleri, mesleki yönden işverence nasıl işe alınacakları, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının görüşü alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Yer altı ve su altı işlerinde engelli işçi çalıştırılmaz ve yukarıdaki hükümler uyarınca işyerlerindeki işçi sayısının tespitinde yer altı ve su altı işlerinde çalışanlar hesaba katılmaz.

Bir işyerinden malulen ayrılmak zorunda kalıp da sonradan maluliyeti ortadan kalkan işçiler eski işyerlerinde tekrar işe alınmalarını istedikleri takdirde, işveren bunları eski işleri veya benzeri işlerde boş yer varsa derhal, yoksa boşalacak ilk işe başka isteklilere tercih ederek, o andaki şartlarla işe almak zorundadır. Aranılan şartlar bulunduğu halde işveren iş sözleşmesi yapma yükümlülüğünü yerine getirmezse, işe alınma isteğinde bulunan eski işçiye altı aylık ücret tutarında tazminat öder.

Özel sektör işverenlerince bu madde kapsamında çalıştırılan 17/7/1964 tarihli ve

yaralananları meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler. Aynı il sınırları içinde birden fazla işyeri bulunan işverenin bu kapsamda çalıştırmakla yükümlü olduğu işçi sayısı, toplam işçi sayısına göre hesaplanır.

Bu kapsamda çalıştırılacak işçi sayısının tespitinde belirli ve belirsiz süreli iş sözleşmesine göre çalıştırılan işçiler esas alınır. Kısmi süreli iş sözleşmesine göre çalışanlar, çalışma süreleri dikkate alınarak tam süreli çalışmaya dönüştürülür. Oranın hesaplanmasında yarım kadar kesirler dikkate alınmaz, yarım ve daha fazla olanlar tama dönüştürülür. İşyerinin işçisi iken engelli hâle gelenlere öncelik tanınır.

İşverenler çalıştırmakla yükümlü oldukları işçileri Türkiye İş Kurumu aracılığı ile sağlarlar. Bu kapsamda çalıştırılacak işçilerin nitelikleri, hangi işlerde çalıştırılabilecekleri, bunların işyerlerinde genel hükümler dışında bağlı olacakları özel çalışma ile mesleğe yönlentilmeleri, mesleki yönden işverence nasıl işe alınacakları, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının görüşü alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Yer altı ve su altı işlerinde engelli işçi çalıştırılmaz ve yukarıdaki hükümler uyarınca işyerlerindeki işçi sayısının tespitinde yer altı ve su altı işlerinde çalışanlar hesaba katılmaz.

Bir işyerinden malulen ayrılmak zorunda kalıp da sonradan maluliyeti ortadan kalkan işçiler eski işyerlerinde tekrar işe alınmalarını istedikleri takdirde, işveren bunları eski işleri veya benzeri işlerde boş yer varsa derhal, yoksa boşalacak ilk işe başka isteklilere tercih ederek, o andaki şartlarla işe almak zorundadır. Aranılan şartlar bulunduğu halde işveren iş sözleşmesi yapma yükümlülüğünü yerine getirmezse, işe alınma isteğinde bulunan eski işçiye altı aylık ücret tutarında tazminat öder.

Özel sektör işverenlerince bu madde kapsamında çalıştırılan 17/7/1964 tarihli ve

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa tabi engelli sigortalılar ile 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinde belirtilen korumalı işyerlerinde çalıştırılan engelli sigortalıların, aynı Kanunun 72 nci ve 73 üncü maddelerinde sayılan ve 78 inci maddesiyle belirlenen prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin tamamı, kontenjan fazlası engelli çalıştıran, yükümlü olmadıkları halde engelli çalıştıran işverenlerin bu şekilde çalıştırdıkları her bir engelli için prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin tamamı Hazinece karşılanır. İşveren hisselerine ait primlerin Hazinece karşılanabilmesi için işverenlerin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili olarak 506 sayılı Kanun uyarınca aylık prim ve hizmet belgelerinin yasal süresi içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumuna verilmesi ve sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin sigortalı hisselerine isabet eden tutarı ile Hazinece karşılanmayan işveren hisselerine ait tutarın ödenmiş olması şarttır. Bu fıkraya göre işveren tarafından ödenmesi gereken primlerin geç ödenmesi halinde, Hazinece Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılacak ödemenin gecikmesinden kaynaklanan gecikme zammı, işverenden tahsil edilir. Hazinece karşılanan prim tutarları gelir ve kurumlar vergisi uygulamalarında gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınmaz. (Ek cümle: 31/7/2008-5797/10 md.) Bu fıkra düzenlenmiş teşvik, kamu idareleri hariç 506 sayılı Kanun kapsamındaki sigortalılara ilişkin matrah ve oranlar üzerinden olmak üzere, 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesi kapsamındaki sandıkların statülerine tabi personeli için de uygulanır. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığı tarafından müştereken belirlenir.

(Değişik yedinci fıkra: 11/10/2011-KHK-665/28 md.) Bu maddeye aykırılık hallerinde 101 inci madde uyarınca tahsil edilecek cezalar, engellilerin ve eski hükümlülerin kendi işini kurmaları, engellinin iş bulmasını

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa tabi engelli sigortalılar **ve mağdurlar** ile 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinde belirtilen korumalı işyerlerinde çalıştırılan engelli sigortalıların, aynı Kanunun 72 nci ve 73 üncü maddelerinde sayılan ve 78 inci maddesiyle belirlenen prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin tamamı, kontenjan fazlası engelli **ve mağdur** çalıştıran, yükümlü olmadıkları halde engelli **ve mağdur** çalıştıran işverenlerin bu şekilde çalıştırdıkları her bir engelli **ve mağdur** için prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin tamamı Hazinece karşılanır. İşveren hisselerine ait primlerin Hazinece karşılanabilmesi için işverenlerin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili olarak 506 sayılı Kanun uyarınca aylık prim ve hizmet belgelerinin yasal süresi içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumuna verilmesi ve sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin sigortalı hisselerine isabet eden tutarı ile Hazinece karşılanmayan işveren hisselerine ait tutarın ödenmiş olması şarttır. Bu fıkraya göre işveren tarafından ödenmesi gereken primlerin geç ödenmesi halinde, Hazinece Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılacak ödemenin gecikmesinden kaynaklanan gecikme zammı, işverenden tahsil edilir. Hazinece karşılanan prim tutarları gelir ve kurumlar vergisi uygulamalarında gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınmaz. (Ek cümle: 31/7/2008-5797/10 md.) Bu fıkra düzenlenmiş teşvik, kamu idareleri hariç 506 sayılı Kanun kapsamındaki sigortalılara ilişkin matrah ve oranlar üzerinden olmak üzere, 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesi kapsamındaki sandıkların statülerine tabi personeli için de uygulanır. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığı tarafından müştereken belirlenir.

(Değişik yedinci fıkra: 11/10/2011-KHK-665/28 md.) Bu maddeye aykırılık hallerinde 101 inci madde uyarınca tahsil edilecek cezalar, engellilerin, **mağdurların** ve eski hükümlülerin kendi işini kurmaları,

<p>sağlayacak destek teknolojileri, engellinin işe yerleştirilmesi, işe ve işyerine uyumunun sağlanması ve bu gibi projelerde kullanılır. Tahsil edilen cezaların kullanımına ilişkin hususlar, Türkiye İş Kurumunun koordinatörlüğünde, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğü ile İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü, en çok işçi ve işvereni temsil eden üst kuruluşların ve en çok engelliye temsil eden üst kuruluşun birer temsilcisinden oluşan komisyon tarafından karara bağlanır. Komisyonun çalışma usul ve esasları Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.</p> <p>Eski hükümlü çalıştırılmasında, kanunlardaki kamu güvenliği ile ilgili hizmetlere ilişkin özel hükümler saklıdır.</p>	<p>engellinin iş bulmasını sağlayacak destek teknolojileri, engellinin işe yerleştirilmesi, işe ve işyerine uyumunun sağlanması ve bu gibi projelerde kullanılır. Tahsil edilen cezaların kullanımına ilişkin hususlar, Türkiye İş Kurumunun koordinatörlüğünde, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğü ile İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü, Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü, en çok işçi ve işvereni temsil eden üst kuruluşların ve en çok engelliye temsil eden üst kuruluşun birer temsilcisinden oluşan komisyon tarafından karara bağlanır. Komisyonun çalışma usul ve esasları Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.</p> <p>Eski hükümlü çalıştırılmasında, kanunlardaki kamu güvenliği ile ilgili hizmetlere ilişkin özel hükümler saklıdır.</p>
<p>Engelli ve eski hükümlü çalıştırma zorunluluğuna aykırılık</p> <p>Madde 101 - Bu Kanunun 30 uncu maddesindeki hükümlere aykırı olarak engelli ve eski hükümlü çalıştırmayan işveren veya işveren vekiline çalıştırmadığı her engelli ve eski hükümlü ve çalıştırmadığı her ay için binyediyüz Türk Lirası idari para cezası verilir. Kamu kuruluşları da bu para cezasından hiçbir şekilde muaf tutulamaz.</p>	<p>Engelli, mağdur ve eski hükümlü çalıştırma zorunluluğuna aykırılık</p> <p>Madde 101 - Bu Kanunun 30 uncu maddesindeki hükümlere aykırı olarak engelli, mağdur ve eski hükümlü çalıştırmayan işveren veya işveren vekiline çalıştırmadığı her engelli, mağdur ve eski hükümlü ve çalıştırmadığı her ay için binyediyüz Türk Lirası idari para cezası verilir. Kamu kuruluşları da bu para cezasından hiçbir şekilde muaf tutulamaz.</p>
<p>4/12/2004 TARİHLİ VE 5271 SAYILI CEZA MUHALEMESİ KANUNU</p>	
<p>Mağdur ile şikâyetçinin dinlenmesi</p> <p>Madde 236 – (1) Mağdurun tanık olarak dinlenmesi halinde, yemin hariç, tanıklığa ilişkin hükümler uygulanır.</p> <p>(2) İşlenen suçun etkisiyle psikolojisi bozulmuş çocuk veya mağdur, bu suça ilişkin soruşturma veya kovuşturmada tanık olarak bir defa dinlenebilir. Maddî gerçeğin ortaya çıkarılması açısından zorunluluk arz eden haller saklıdır.</p>	<p>Mağdur ile şikâyetçinin dinlenmesi</p> <p>Madde 236 – (1) Mağdurun tanık olarak dinlenmesi halinde, yemin hariç, tanıklığa ilişkin hükümler uygulanır.</p> <p>(2) İşlenen suçun etkisiyle psikolojisi bozulmuş çocuk veya mağdur, bu suça ilişkin soruşturma veya kovuşturmada tanık olarak bir defa dinlenebilir. Maddî gerçeğin ortaya çıkarılması açısından zorunluluk arz eden haller saklıdır.</p>

<p>(3) Mağdur çocukların veya işlenen suçun etkisiyle psikolojisi bozulmuş olan diğer mağdurun tanık olarak dinlenmesi sırasında psikoloji, psikiyatri, tıp veya eğitim alanında uzman bir kişi bulundurulur. Bunlar hakkında bilirkişilere ilişkin hükümler uygulanır.</p>	<p>(3) Mağdur çocukların veya işlenen suçun etkisiyle psikolojisi bozulmuş olan diğer mağdurun tanık olarak dinlenmesi sırasında psikoloji, psikiyatri, tıp veya eğitim alanında uzman bir kişi bulundurulur.</p>
<p>3/7/2005 TARİHLİ VE 5395 SAYILI ÇOCUK KORUMA KANUNU</p>	
<p>Görevlilerin eğitimleri Madde 32- (1) Mahkemelerde görevlendirilecek hâkimler ve Cumhuriyet savcıları ile sosyal çalışma görevlilerine ve denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğünde görevli denetim görevlilerine, adaylık dönemlerinde Adalet Bakanlığınca belirlenen esaslara uygun çocuk hukuku, sosyal hizmet, çocuk gelişimi ve psikolojisi gibi konularda eğitim verilir.</p> <p>(2) Mahkemelere atananların, görevleri süresince, alanlarında uzmanlaşmalarını sağlama ve kendilerini geliştirmelerine yönelik hizmet içi eğitim almaları sağlanır.</p> <p>(3) Hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimin usûl ve esasları yönetmelikle belirlenir.</p>	<p>Görevlilerin eğitimleri Madde 32- (1) Mahkemelerde görevlendirilecek hâkimler ve Cumhuriyet savcıları ile denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğünde görevli denetim görevlilerine, adaylık dönemlerinde Adalet Bakanlığınca belirlenen esaslara uygun çocuk hukuku, sosyal hizmet, çocuk gelişimi ve psikolojisi gibi konularda eğitim verilir.</p> <p>(2) Mahkemelere görevlendirilenlerin, görevleri süresince, alanlarında uzmanlaşmalarını sağlama ve kendilerini geliştirmelerine yönelik hizmet içi eğitim almaları sağlanır.</p> <p>(3) Hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimin usûl ve esasları yönetmelikle belirlenir.</p>
<p>Sosyal çalışma görevlileri Madde 33- (1) Adalet Bakanlığınca mahkemelere, en az lisans öğrenimi görmüş olanlar arasından yeterli sayıda sosyal çalışma görevlisi atanır. Atamada; çocuk ve aile sorunları ile çocuk hukuku ve çocuk suçluluğunun önlenmesi alanlarında lisansüstü eğitim yapmış olanlar tercih edilir.</p> <p>(2) Mahkemelere atanan ve bu Kanun kapsamındaki tedbirleri uygulayan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunda görevli sosyal çalışma görevlilerine almakta oldukları aylıklarının brüt tutarının yüzde ellisi oranında ödenek verilir.</p> <p>(3) Bu görevlilerin bulunmaması, görevin bunlar tarafından yapılmasında fiilî veya hukukî bir engel bulunması ya da başka bir</p>	<p>Sosyal çalışma görevlileri Madde 33- (1) Adalet Bakanlığınca mahkemelere, en az lisans öğrenimi görmüş olanlar arasından yeterli sayıda sosyal çalışma görevlisi görevlendirilir. Görevlendirmede; çocuk ve aile sorunları ile çocuk hukuku ve çocuk suçluluğunun önlenmesi alanlarında lisansüstü eğitim yapmış olanlar tercih edilir.</p> <p>(2) Mahkemelere görevlendirilen veya bu Kanun kapsamındaki tedbirleri uygulayan sosyal çalışma görevlilerine almakta oldukları aylıklarının brüt tutarının yüzde ellisi oranında ödenek verilir.</p> <p>(3) Bu görevlilerin bulunmaması, görevin bunlar tarafından yapılmasında fiilî veya hukukî bir engel bulunması ya da başka bir</p>

<p>uzmanlık dalına ihtiyaç duyulması gibi durumlarda, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlar ile serbest meslek icra eden birinci fıkrada öngörülen nitelikleri haiz kimseler de sosyal çalışma görevlisi olarak görevlendirilebilirler.</p> <p>(4) Hakkında sosyal inceleme yapılacak çocuğun, incelemeye tâbi tutulacak çevresi mahkemenin yetki alanı dışında ise, davayı gören mahkemenin talimatına bağlı olarak çocuğun bulunduğu yerdeki mahkemece inceleme yaptırılır. Büyükşehir belediye sınırları içinde kalan yerlerde bu inceleme, davayı gören mahkemeye bağlı olarak çalışan sosyal çalışma görevlilerince yapılabilir.</p>	<p>uzmanlık dalına ihtiyaç duyulması gibi durumlarda, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlar ile serbest meslek icra eden birinci fıkrada öngörülen nitelikleri haiz kimseler de sosyal çalışma görevlisi olarak görevlendirilebilirler.</p> <p>(4) Hakkında sosyal inceleme yapılacak çocuğun, incelemeye tâbi tutulacak çevresi mahkemenin yetki alanı dışında ise, davayı gören mahkemenin talimatına bağlı olarak çocuğun bulunduğu yerdeki mahkemece inceleme yaptırılır. Büyükşehir belediye sınırları içinde kalan yerlerde bu inceleme, davayı gören mahkemeye bağlı olarak çalışan sosyal çalışma görevlilerince yapılabilir.</p>
<p>Denetim plâni ve raporu</p> <p>Madde 39- (1) Çocuğa uygulanacak denetimin yöntemi, denetim görevlisince, sosyal incelemeyi yapan uzman veya mahkeme—nezdindeki sosyal çalışma görevlisi ile birlikte, görevlendirmeyi takip eden on gün içinde hazırlanacak bir plânla belirlenir.</p> <p>(2) Denetim plâni hazırlanırken;</p> <p>a) Çocuk hakkında alınan tedbirin amacı, niteliği ve süresi,</p> <p>b) Çocuğun ihtiyaçları,</p> <p>c) Çocuğun içinde bulunduğu tehlike hâlinin ciddiyeti,</p> <p>d) Çocuğun ana ve babası, vasisi, bakım ve gözetiminden sorumlu kimse tarafından çocuğa verilen desteğin derecesi,</p> <p>e) Suça sürüklenmesi sebebiyle tedbir alınmış ise suç teşkil eden fiilin mahiyeti,</p> <p>f) Çocuğun görüşü,</p> <p>Dikkate alınır.</p> <p>(3) Denetim plâni, mahkeme veya çocuk hâkimince onaylandıktan sonra derhâl uygulanır. Denetim görevlisi, kararın uygulama biçimi, çocuk üzerindeki etkileri ile çocuğun ana ve babası, vasisi, bakım ve gözetiminden sorumlu kimselerin veya kurumların çocuğa karşı sorumluluklarını gereğince yerine getirip getirmediği, kararın değiştirilmesini gerektirir bir durum olup olmadığı ve istenen diğer hususlarda her ay, ayrıca talep hâlinde mahkeme veya çocuk</p>	<p>Denetim plâni ve raporu</p> <p>Madde 39- (1) Çocuğa uygulanacak denetimin yöntemi, denetim görevlisince, sosyal incelemeyi yapan uzman veya sosyal çalışma görevlisi ile birlikte, görevlendirmeyi takip eden on gün içinde hazırlanacak bir plânla belirlenir.</p> <p>(2) Denetim plâni hazırlanırken;</p> <p>a) Çocuk hakkında alınan tedbirin amacı, niteliği ve süresi,</p> <p>b) Çocuğun ihtiyaçları,</p> <p>c) Çocuğun içinde bulunduğu tehlike hâlinin ciddiyeti,</p> <p>d) Çocuğun ana ve babası, vasisi, bakım ve gözetiminden sorumlu kimse tarafından çocuğa verilen desteğin derecesi,</p> <p>e) Suça sürüklenmesi sebebiyle tedbir alınmış ise suç teşkil eden fiilin mahiyeti,</p> <p>f) Çocuğun görüşü,</p> <p>Dikkate alınır.</p> <p>(3) Denetim plâni, mahkeme veya çocuk hâkimince onaylandıktan sonra derhâl uygulanır. Denetim görevlisi, kararın uygulama biçimi, çocuk üzerindeki etkileri ile çocuğun ana ve babası, vasisi, bakım ve gözetiminden sorumlu kimselerin veya kurumların çocuğa karşı sorumluluklarını gereğince yerine getirip getirmediği, kararın değiştirilmesini gerektirir bir durum olup olmadığı ve istenen diğer hususlarda her ay, ayrıca talep hâlinde mahkeme veya çocuk</p>

hâkimine rapor verir.	hâkimine rapor verir.
3/7/2005 TARİHLİ VE 5402 SAYILI DENETİMLİ SERBESTLİK HİZMETLERİ KANUNU	
<p>Soruşturma evresindeki görevler Madde 12 - (1) Müdürlüğün soruşturma evresindeki görevleri şunlardır: a) 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 109 uncu maddesine göre adli kontrol altına alınan şüphelilerle ilgili olarak, kararda belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmesine ilişkin çalışmaları yürütmek. b) Cumhuriyet başsavcılığınca gerekli görüldüğünde, şüpheli hakkında sosyal araştırma raporu düzenleyip sunmak.</p> <p>e) Suçtan zarar gören kişilerin karşılaştıkları psiko-sosyal ve ekonomik sorunların çözümünde danışmanlık yapmak ve bu kişilere yardımcı olmak.</p> <p>d) İstek hâlinde şüpheliye psiko-sosyal danışmanlık yapmak.</p>	<p>Soruşturma evresindeki görevler Madde 12 - (1) Müdürlüğün soruşturma evresindeki görevleri şunlardır: a) 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 109 uncu maddesine göre adli kontrol altına alınan şüphelilerle ilgili olarak, kararda belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmesine ilişkin çalışmaları yürütmek. b) Cumhuriyet başsavcılığınca gerekli görüldüğünde, şüpheli hakkında sosyal araştırma raporu düzenleyip sunmak.</p> <p>d) İstek hâlinde şüpheliye psiko-sosyal danışmanlık yapmak.</p>
<p>Kovuşturma evresindeki görevler Madde 13 - (1) Müdürlüğün kovuşturma evresindeki görevleri şunlardır: a) 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 109 uncu maddesine göre adli kontrol altındaki sanıklarla ilgili olarak, kararda belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmesine ilişkin çalışmaları yürütmek. b) Karar öncesinde mahkeme veya hâkimin isteği üzerine; sanığın geçmişi, ailesi, çevresi, eğitimi, kişisel, sosyal ve ekonomik durumu, ruhsal ve psikolojik durumu, topluma ve mağdura karşı taşıdığı risk hakkında ayrıntılı sosyal araştırma raporu hazırlayıp sunmak.</p> <p>e) Suçtan zarar gören kişilerin karşılaştıkları psiko-sosyal ve ekonomik sorunların çözümünde danışmanlık yapmak ve bu kişilere yardımcı olmak.</p> <p>d) İstek hâlinde sanığa psiko-sosyal danışmanlık yapmak.</p>	<p>Kovuşturma evresindeki görevler Madde 13 - (1) Müdürlüğün kovuşturma evresindeki görevleri şunlardır: a) 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 109 uncu maddesine göre adli kontrol altındaki sanıklarla ilgili olarak, kararda belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmesine ilişkin çalışmaları yürütmek. b) Karar öncesinde mahkeme veya hâkimin isteği üzerine; sanığın geçmişi, ailesi, çevresi, eğitimi, kişisel, sosyal ve ekonomik durumu, ruhsal ve psikolojik durumu, topluma ve mağdura karşı taşıdığı risk hakkında ayrıntılı sosyal araştırma raporu hazırlayıp sunmak.</p> <p>d) İstek hâlinde sanığa psiko-sosyal danışmanlık yapmak.</p>

<p>Koruma kurullarının görevleri Madde 17 - (1) Koruma kurullarının görevleri şunlardır: a) Müdürlüklerden iletilen suçtan-zarar gören kişilerin karşılaştıkları sosyal ve ekonomik sorunların çözümü ile ceza infaz kurumlarından salıverilen hükümlülerin meslek veya sanat edinmelerinde, iş bulmalarında, sanat sahibi olanlar ile tarım işletmeciliği yapmak isteyenlere araç ve kredi sağlanmasında, işyeri açmak isteyenlere yardım edilmesinde ve karşılaştıkları diğer güçlüklerin çözümünde yardımcı olmak, çocuk ve genç hükümlülerin öğrenimlerine devam etmelerini sağlamak, diğer hükümlülere bu konuda yardımcı olmak. b) Kanunla verilen diğer görevleri yapmak.</p>	<p>Koruma kurullarının görevleri Madde 17 - (1) Koruma kurullarının görevleri şunlardır: a) Müdürlüklerden iletilen ceza infaz kurumlarından salıverilen hükümlülerin meslek veya sanat edinmelerinde, iş bulmalarında, sanat sahibi olanlar ile tarım işletmeciliği yapmak isteyenlere araç ve kredi sağlanmasında, işyeri açmak isteyenlere yardım edilmesinde ve karşılaştıkları diğer güçlüklerin çözümünde yardımcı olmak, çocuk ve genç hükümlülerin öğrenimlerine devam etmelerini sağlamak, diğer hükümlülere bu konuda yardımcı olmak. b) Kanunla verilen diğer görevleri yapmak.</p>
<p>31/5/2006 TARİHLİ 5510 SAYILI SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNU</p>	
<p>Genel sağlık sigortalısı sayılanlar MADDE 60- (Değişik: 17/4/2008-5754/38 md.) İkametgahı Türkiye'de olan kişilerden; a) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının; 1) (a) ve (c) bentleri gereğince sigortalı sayılan kişiler, 2) (b) bendi gereğince sigortalı sayılan kişiler, b) İsteğe bağlı sigortalı olan kişiler, c) Yukarıdaki (a) ve (b) bentlerine göre sigortalı sayılmayanlardan; 1) Harcamaları, taşınır ve taşınmazları ile bunlardan doğan hakları da dikkate alınarak, Kurumca belirlenecek test yöntemleri ve veriler kullanılarak tespit edilecek aile içindeki geliri kişi başına düşen aylık tutarı asgari ücretin üçte birinden az olan vatandaşlar ile gelir tespiti yapılmaksızın genel sağlık sigortalılığı ya da bakmakla yükümlü olduğu kişi bulunmayan Türk vatandaşlarından 18 yaşını doldurmamış çocuklar, 2) (Değişik: 4/4/2013-6458/123 md.) Uluslararası koruma başvurusu veya statüsü sahibi ve vatansız olarak tanınan kişiler, 3) 1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz</p>	<p>Genel sağlık sigortalısı sayılanlar MADDE 60- (Değişik: 17/4/2008-5754/38 md.) İkametgahı Türkiye'de olan kişilerden; a) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının; 1) (a) ve (c) bentleri gereğince sigortalı sayılan kişiler, 2) (b) bendi gereğince sigortalı sayılan kişiler, b) İsteğe bağlı sigortalı olan kişiler, c) Yukarıdaki (a) ve (b) bentlerine göre sigortalı sayılmayanlardan; 1) Harcamaları, taşınır ve taşınmazları ile bunlardan doğan hakları da dikkate alınarak, Kurumca belirlenecek test yöntemleri ve veriler kullanılarak tespit edilecek aile içindeki geliri kişi başına düşen aylık tutarı asgari ücretin üçte birinden az olan vatandaşlar ile gelir tespiti yapılmaksızın genel sağlık sigortalılığı ya da bakmakla yükümlü olduğu kişi bulunmayan Türk vatandaşlarından 18 yaşını doldurmamış çocuklar, 2) (Değişik: 4/4/2013-6458/123 md.) Uluslararası koruma başvurusu veya statüsü sahibi ve vatansız olarak tanınan kişiler, 3) 1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz</p>

<p>Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,</p> <p>4) 24/2/1968 tarihli ve 1005 sayılı İstiklal Madalyası Verilmiş Bulunanlara Vatani Hizmet Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre şeref aylığı alan kişiler,</p> <p>5) 28/5/1986 tarihli ve 3292 sayılı Vatani Hizmet Tertibi Aylıklarının Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,</p> <p>6) 3/11/1980 tarihli ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,</p> <p>7) 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu hükümlerine göre korunma, bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinden ücretsiz faydalanan kişiler ile ana ve babası olmayan Türk vatandaşlarından 18 yaşını doldurmamış çocuklar,</p> <p>8) Harp malûllüğü aylığı alanlar ile Terörle Mücadele Kanunu kapsamında aylık alanlar,</p> <p>9) 18/3/1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanununun (...) (1) ek 16 ncı maddesine göre aylık alan kişiler, (1)</p> <p>10) 11/10/1983 tarihli ve 2913 sayılı Dünya Olimpiyat ve Avrupa Şampiyonluğu Kazanmış Sporculara ve Bunların Ailelerine Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,</p> <p>d) Mütakabiliyet esası da dikkate alınmak şartıyla, oturma izni almış yabancı ülke vatandaşlarından yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında sigortalı olmayan kişiler,</p> <p>e) 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı Kanun gereğince işsizlik ödeneği, Esnaf Ahilik Sandığı ödeneğinin ve ilgili kanunları gereğince kısa çalışma ödeneğinden yararlandırılan kişiler,</p> <p>f) Bu Kanun veya bu Kanundan önce yürürlükte bulunan sosyal güvenlik kanunlarına göre gelir veya aylık alan kişiler,</p> <p>g) Yukarıdaki bentlerin dışında kalan ve başka bir ülkede sağlık sigortasından yararlanma hakkı bulunmayan vatandaşlar,</p>	<p>Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,</p> <p>4) 24/2/1968 tarihli ve 1005 sayılı İstiklal Madalyası Verilmiş Bulunanlara Vatani Hizmet Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre şeref aylığı alan kişiler,</p> <p>5) 28/5/1986 tarihli ve 3292 sayılı Vatani Hizmet Tertibi Aylıklarının Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,</p> <p>6) 3/11/1980 tarihli ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,</p> <p>7) 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu hükümlerine göre korunma, bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinden ücretsiz faydalanan kişiler ile ana ve babası olmayan Türk vatandaşlarından 18 yaşını doldurmamış çocuklar,</p> <p>8) Harp malûllüğü aylığı alanlar ile Terörle Mücadele Kanunu kapsamında aylık alanlar,</p> <p>9) 18/3/1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanununun (...) (1) ek 16 ncı maddesine göre aylık alan kişiler, (1)</p> <p>10) 11/10/1983 tarihli ve 2913 sayılı Dünya Olimpiyat ve Avrupa Şampiyonluğu Kazanmış Sporculara ve Bunların Ailelerine Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,</p> <p>d) Mütakabiliyet esası da dikkate alınmak şartıyla, oturma izni almış yabancı ülke vatandaşlarından yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında sigortalı olmayan kişiler,</p> <p>e) 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı Kanun gereğince işsizlik ödeneği, Esnaf Ahilik Sandığı ödeneğinin ve ilgili kanunları gereğince kısa çalışma ödeneğinden yararlandırılan kişiler,</p> <p>f) Bu Kanun veya bu Kanundan önce yürürlükte bulunan sosyal güvenlik kanunlarına göre gelir veya aylık alan kişiler,</p> <p>g) Yukarıdaki bentlerin dışında kalan ve başka bir ülkede sağlık sigortasından yararlanma hakkı bulunmayan vatandaşlar,</p>
---	---

<p>genel sağlık sigortalısı sayılır.</p> <p>6 ncı maddenin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (f), (g), (h), (i) ve (k) bentlerinde sayılanların öncelikle, genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi olup olmadığına bakılır. Genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi ise tescili yapılmaz. Aksi takdirde birinci fıkra hükümlerinden durumuna uyan bende göre genel sağlık sigortalısı sayılır. Birinci fıkranın (f) bendi kapsamında gelir alması nedeniyle genel sağlık sigortalısı sayılanlar, aynı zamanda diğer bentler gereği de genel sağlık sigortalısı sayılması halinde (f) bendi dışındaki bentler kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılır.</p> <p>6 ncı maddenin birinci fıkrasının (e) ve (l) bentleri kapsamında olanlar, ceza infaz kurumları ile tutukevleri bünyesinde bulunan hükümlü ve tutuklular, birinci fıkranın (d) bendi kapsamına girenlerden Türkiye'de bir yıldan kısa süreyle yerleşik olanlar, (f) bendi kapsamında olup mülga 30/5/1978 tarihli ve 2147 sayılı ve 8/5/1985 tarihli ve 3201 sayılı kanunlara göre borçlanarak aylık bağlanan kişilerden ise Türkiye'de ikamet etmeyenler genel sağlık sigortalısı ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi sayılmazlar.</p> <p>Birinci fıkranın (d) ve (g) bentlerinin uygulanmasında evli olanlar için, eşlerden hangisinin bu maddeye göre genel sağlık sigortalısı, hangisinin bakmakla yükümlü olunan kişi olacağına tespiti kendi tercihlerine bırakılır. Diğer bentler gereği eşlerin her ikisinin de genel sağlık sigortalılık şartlarının oluşması halinde her ikisi de ayrı ayrı genel sağlık sigortalısı sayılır.</p> <p>4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanlardan, ilgili kanunları gereğince bir yıldan fazla aylıksız izin kullanan eşler, genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi sayılır.</p> <p>Bu maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi ile 80 inci maddede belirtilen aile; aynı hane içerisinde yaşayan</p>	<p>genel sağlık sigortalısı sayılır.</p> <p>6 ncı maddenin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (f), (g), (h), (i) ve (k) bentlerinde sayılanların öncelikle, genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi olup olmadığına bakılır. Genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi ise tescili yapılmaz. Aksi takdirde birinci fıkra hükümlerinden durumuna uyan bende göre genel sağlık sigortalısı sayılır. Birinci fıkranın (f) bendi kapsamında gelir alması nedeniyle genel sağlık sigortalısı sayılanlar, aynı zamanda diğer bentler gereği de genel sağlık sigortalısı sayılması halinde (f) bendi dışındaki bentler kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılır.</p> <p>6 ncı maddenin birinci fıkrasının (e) ve (l) bentleri kapsamında olanlar, ceza infaz kurumları ile tutukevleri bünyesinde bulunan hükümlü ve tutuklular, birinci fıkranın (d) bendi kapsamına girenlerden Türkiye'de bir yıldan kısa süreyle yerleşik olanlar, (f) bendi kapsamında olup mülga 30/5/1978 tarihli ve 2147 sayılı ve 8/5/1985 tarihli ve 3201 sayılı kanunlara göre borçlanarak aylık bağlanan kişilerden ise Türkiye'de ikamet etmeyenler genel sağlık sigortalısı ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi sayılmazlar.</p> <p>Birinci fıkranın (d) ve (g) bentlerinin uygulanmasında evli olanlar için, eşlerden hangisinin bu maddeye göre genel sağlık sigortalısı, hangisinin bakmakla yükümlü olunan kişi olacağına tespiti kendi tercihlerine bırakılır. Diğer bentler gereği eşlerin her ikisinin de genel sağlık sigortalılık şartlarının oluşması halinde her ikisi de ayrı ayrı genel sağlık sigortalısı sayılır.</p> <p>4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanlardan, ilgili kanunları gereğince bir yıldan fazla aylıksız izin kullanan eşler, genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi sayılır.</p> <p>Bu maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi ile 80 inci maddede belirtilen aile; aynı hane içerisinde yaşayan</p>
---	---

eş, evli olmayan çocuk, büyük ana ve büyük babadan oluşur.

(Ek fıkra: 13/2/2011-6111/34 md.; Değişik: 21/5/2013-6486/1 md.) Ülkemizde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrenciler birinci fıkranın (d) bendindeki ve 52 nci maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesindeki şartlar aranmaksızın ilk kayıt tarihinden itibaren üç ay içinde talepte bulunmaları hâlinde genel sağlık sigortalısı olurlar. Bu sürede talepte bulunmayanlar hakkında öğrenimleri süresince genel sağlık sigortası hükümleri uygulanmaz. Kendilerince 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının üçte birinin 30 günlük tutarı üzerinden genel sağlık sigortası primi ödenir.

(Ek fıkra: 13/2/2011-6111/34 md.) 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu uyarınca avukatlık stajı yapmakta olanlardan bu Kanuna göre genel sağlık sigortalısı veya bakmakla yükümlü olunan kişi durumunda olmayanlar staj süresi ile sınırlı olmak üzere genel sağlık sigortalısı sayılır. Bu şekilde genel sağlık sigortalısı sayılanların genel sağlık sigortası primleri Kanunun 82 nci maddesine göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz günlük tutarının % 6'sıdır. Bu primler Türkiye Barolar Birliği tarafından ödenir.

(Ek fıkra: 21/5/2013-6486/1 md.) 8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun hükümlerine göre hakkında koruyucu tedbir kararı verilen kişilerden genel sağlık sigortalısı olmayan ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi kapsamına da girmeyen veya genel sağlık sigortası kapsamında olup sağlık yardımlarından yararlanamayanlar, bu hâllerin devamı süresince gelir tespiti yapılmaksızın birinci fıkranın (c) bendinin (1) numaralı alt bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılır.

(Ek fıkra: 27/6/2013-6494/28 md.) 29/7/2002 tarihli ve 4769 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri Personeli Eğitim Merkezleri Kanunu kapsamına göre hizmet

eş, evli olmayan çocuk, büyük ana ve büyük babadan oluşur.

(Ek fıkra: 13/2/2011-6111/34 md.; Değişik: 21/5/2013-6486/1 md.) Ülkemizde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrenciler birinci fıkranın (d) bendindeki ve 52 nci maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesindeki şartlar aranmaksızın ilk kayıt tarihinden itibaren üç ay içinde talepte bulunmaları hâlinde genel sağlık sigortalısı olurlar. Bu sürede talepte bulunmayanlar hakkında öğrenimleri süresince genel sağlık sigortası hükümleri uygulanmaz. Kendilerince 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının üçte birinin 30 günlük tutarı üzerinden genel sağlık sigortası primi ödenir.

(Ek fıkra: 13/2/2011-6111/34 md.) 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu uyarınca avukatlık stajı yapmakta olanlardan bu Kanuna göre genel sağlık sigortalısı veya bakmakla yükümlü olunan kişi durumunda olmayanlar staj süresi ile sınırlı olmak üzere genel sağlık sigortalısı sayılır. Bu şekilde genel sağlık sigortalısı sayılanların genel sağlık sigortası primleri Kanunun 82 nci maddesine göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz günlük tutarının % 6'sıdır. Bu primler Türkiye Barolar Birliği tarafından ödenir.

(Ek fıkra: 21/5/2013-6486/1 md.) 8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun hükümlerine göre hakkında koruyucu tedbir kararı verilen kişilerden genel sağlık sigortalısı olmayan ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi kapsamına da girmeyen veya genel sağlık sigortası kapsamında olup sağlık yardımlarından yararlanamayanlar, bu hâllerin devamı süresince gelir tespiti yapılmaksızın birinci fıkranın (c) bendinin (1) numaralı alt bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılır.

(Ek fıkra: 27/6/2013-6494/28 md.) 29/7/2002 tarihli ve 4769 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri Personeli Eğitim Merkezleri Kanunu kapsamına göre hizmet

öncesi eğitime alınanlar, eğitim gördükleri süre içinde genel sağlık sigortalısı sayılırlar. Bu kişilerin genel sağlık sigortası primleri, 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz günlük tutarı üzerinden Adalet Bakanlığı bütçesinden ödenir. Bu kişilerin, 3 üncü maddenin birinci fıkrasının (10) numaralı bendine göre tespit edilecek eş ve çocukları ile ana ve babaları da bakmakla yükümlü olunan kişi sıfatıyla genel sağlık sigortasından yararlandırılır.

(Ek fıkra: 29/1/2016-6663/26 md.) Ana veya babası üzerinden bakmakla yükümlü olunan kişi sayılmayanlardan; lise ve dengi öğrenimden mezun olanlar 20 yaşını, yükseköğrenimden mezun olanlar ise 25 yaşını geçmemek ve bakmakla yükümlü olunan kişi ya da bu maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde sayılanlar hariç genel sağlık sigortalısı olmamak şartıyla mezun oldukları tarihi izleyen günden itibaren iki yıl süreyle gelir tespiti yapılmaksızın birinci fıkranın (c) bendinin (1) numaralı alt bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılır.

(Ek fıkra: 2/1/2017-KHK-681/74 md.) Askerlik hizmetlerini er ve erbaş olarak yapmakta olanlar askere sevk tarihi ile terhis tarihi arasında, yedek subay öğrencileri ve adayları askere sevk tarihi ile yedek subay nasıp tarihi arasında, askeri öğrenci adayları ile Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi öğrenci adayları ise intibak eğitimine başladıkları tarih ile yemin ettikleri tarih arasında primleri ilgili kamu idaresi tarafından karşılanmak suretiyle genel sağlık sigortalısı sayılır. Bu sürenin hesabında, mevzuatı uyarınca askerlik hizmet süresinden sayılmayan haller (sağlık sebebi hariç) dikkate alınmaz. Bu kapsamda genel sağlık sigortalısı sayıldıkları sürece bu maddenin diğer fıkraları kapsamında genel sağlık sigortalısı ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi sayılmazlar.

(Ek fıkra: 2/1/2017-KHK-681/74 md.) Uluslararası Askeri Eğitim İşbirliği Anlaşmaları kapsamında Türkiye’de eğitim ve öğretim gören yabancı uyruklu misafir askeri personel ile bakmakla yükümlü

öncesi eğitime alınanlar, eğitim gördükleri süre içinde genel sağlık sigortalısı sayılırlar. Bu kişilerin genel sağlık sigortası primleri, 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz günlük tutarı üzerinden Adalet Bakanlığı bütçesinden ödenir. Bu kişilerin, 3 üncü maddenin birinci fıkrasının (10) numaralı bendine göre tespit edilecek eş ve çocukları ile ana ve babaları da bakmakla yükümlü olunan kişi sıfatıyla genel sağlık sigortasından yararlandırılır.

(Ek fıkra: 29/1/2016-6663/26 md.) Ana veya babası üzerinden bakmakla yükümlü olunan kişi sayılmayanlardan; lise ve dengi öğrenimden mezun olanlar 20 yaşını, yükseköğrenimden mezun olanlar ise 25 yaşını geçmemek ve bakmakla yükümlü olunan kişi ya da bu maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde sayılanlar hariç genel sağlık sigortalısı olmamak şartıyla mezun oldukları tarihi izleyen günden itibaren iki yıl süreyle gelir tespiti yapılmaksızın birinci fıkranın (c) bendinin (1) numaralı alt bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılır.

(Ek fıkra: 2/1/2017-KHK-681/74 md.) Askerlik hizmetlerini er ve erbaş olarak yapmakta olanlar askere sevk tarihi ile terhis tarihi arasında, yedek subay öğrencileri ve adayları askere sevk tarihi ile yedek subay nasıp tarihi arasında, askeri öğrenci adayları ile Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi öğrenci adayları ise intibak eğitimine başladıkları tarih ile yemin ettikleri tarih arasında primleri ilgili kamu idaresi tarafından karşılanmak suretiyle genel sağlık sigortalısı sayılır. Bu sürenin hesabında, mevzuatı uyarınca askerlik hizmet süresinden sayılmayan haller (sağlık sebebi hariç) dikkate alınmaz. Bu kapsamda genel sağlık sigortalısı sayıldıkları sürece bu maddenin diğer fıkraları kapsamında genel sağlık sigortalısı ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi sayılmazlar.

(Ek fıkra: 2/1/2017-KHK-681/74 md.) Uluslararası Askeri Eğitim İşbirliği Anlaşmaları kapsamında Türkiye’de eğitim ve öğretim gören yabancı uyruklu misafir askeri personel ile bakmakla yükümlü

oldukları aile fertlerinden, söz konusu anlaşmada sağlık hizmeti giderleri, kabul eden devlet tarafından karşılanacağı hüküm altına alınanlar genel sağlık sigortalısı sayılır.

(Ek fıkra: 2/1/2017-KHK-681/74 md.) Uluslararası Eğitim İşbirliği Anlaşmaları kapsamında Türkiye’de Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ile Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Başkanlığında eğitim ve öğretim gören yabancı uyruklu misafir personel ile bakmakla yükümlü oldukları aile fertlerinden, söz konusu anlaşmada sağlık hizmeti giderleri, kabul eden devlet tarafından karşılanacağı hüküm altına alınanlar genel sağlık sigortalısı sayılır.

oldukları aile fertlerinden, söz konusu anlaşmada sağlık hizmeti giderleri, kabul eden devlet tarafından karşılanacağı hüküm altına alınanlar genel sağlık sigortalısı sayılır.

(Ek fıkra: 2/1/2017-KHK-681/74 md.) Uluslararası Eğitim İşbirliği Anlaşmaları kapsamında Türkiye’de Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ile Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Başkanlığında eğitim ve öğretim gören yabancı uyruklu misafir personel ile bakmakla yükümlü oldukları aile fertlerinden, söz konusu anlaşmada sağlık hizmeti giderleri, kabul eden devlet tarafından karşılanacağı hüküm altına alınanlar genel sağlık sigortalısı sayılır.

Mağdur Hakları Kanunu hükümlerine göre suç mağduru sayılan kişilerden genel sağlık sigortalısı olmayan ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi kapsamına da girmeyen veya genel sağlık sigortası kapsamında olup sağlık yardımlarından yararlanamayanlar, tedavi süresince gelir tespiti yapılmaksızın birinci fıkranın (c) bendinin (1) numaralı alt bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılır.